

matrosi, ki niso utegnili prikrepiti lestev. — Mirneje, saj še dojdete, po enem, po enem!..

Zina, naslovnivša se čez borb, je radovedno gledala od zgoraj na vso to gnječo in nenadoma je strastno poželela, hitro, takoj zleteti po tanki, pod ljudmi se šibéči lestvi ter zariti se v suvajočo se tolpo, ki jo je privlekala uprav zaradi svojega pehanja.

„Ah, kako krasno!“ mislila je radostno in naenkrat ji je prišlo v glavo: „Kako krasno je biti omožena in potovati povsodi in vsak dan videti nove kraje, nove ljudi, nova mesta!...“ A ni še leto tega, ko se je časi vzbudila z grozo, spominjaje se, da bode ta dan nekov izpit! A zdaj ne bo več izpitov, ne učiteljev, ne guvernant, vedno bo le njen mili Aljoša, in ona je svobodna, povsem svobodna ter more delati, govoriti, čitati, vse, kar hoče! In tako prijetno, tako prekrasno je živeti na svetu, in tako dolgo, dolgo jima je še živeti!...

— Pojdiva, Aljoša, tudi midva v Kazan: — vzkliknila je hipoma in ga prijala za roko ter ga gledala z veselimi, blestečimi očmi.

Parnik je stal tukaj tri ure in Aljoša, pogledavši na uro, je prevdaril, da z dobrim izvoščekom lahko ogledata še vse mesto.

Sam bi se bil rad peljal, tembolje, ker je mnogo njegovih spominov bilo zvezanih s Kazanjo. Tu je začel svoje visokošolsko življenje, a je skoro potem zaradi prepira z nekim profesorjem, s katerim se nista marala, odšel na petrograjsko univerzo. Tudi on bi bil rad pogledal znane ulice, na univerzo in pokazal vse to Zini in povedal, kako je živel tukaj...

„Da“ pomislil je hipoma, „to je bila osoda! Moralo je biti, da sem našel Zino in jo vzela, in ko bi se tedaj ne bil sprl s profesorjem — ne bi bil odšel v Petrograd in ne bi bil srečal nje..“

No Zina mu ni dala misliti in ga je čvrsto vlekla za roko.

— Pojdiva, pojdiva, Aljoša! — je nestrpno govorila in hitro gredé zavezavala trakove svojega belega klobuka.

— Ne vznemirjajte se! Še tri ure imate časa, ako pa se malo zakasnite, četrta urica počakam! dejal je kapitan, grede mimo nju in se nehoté nasmihal milovidnemu licu Zine, ki ga je gledala izpod klobuka.

— Ali res počakate! vzkliknola je razveseljena Zina in takoj jo je objela misel, da bode celi parnik, z vsemi potniki, čakal njo, ki bode hotela nalašč pozneje priti nazaj.

— Vprašajte, ni-li na pristanu izvošček Fedor; ako je, hitro ga vzemite; izborna vozi! — zakričal je za njima kapitan.

„Sivo“ občinstvo — po besedah matrosov — je že „odplavalo“ in vrnil se je nazadnje zopet red.

Zina je veselo zbežala doli po lestvi, nasmihala se nehoté se svojim radostnim nasmehom vsem, ki so jo srečavali.

— To je krasen par! — je rekel kapitan poleg njega stoječemu možu Sofije Iljinišne ter zadovoljno gledal za njima.

— Ah, da, da! — hitel je ta z onim oživljenjem, s katerim priletni, veseli možki vselej govoré o lepih ženskah.

— Da, prelest, kaka devojka! Veselo jo je gledatil — rekel je, z nekakim apetitom lizaje svoja polna, rudeča ustna.

— Ves parnik sta zmešala in se svojimi neumnostimi okužila! — srdil se je čmerni mož Marije Pavlovne, ki po lastnem priznanji ni poznal nobene bistvene razlike mej lepo in grdo žensko.

VI.

Zadnji dan njune vožnje po vodi, je bil Aljoša že zjntraj nekako razburjen, ko se je domislil, da bodeta danes doma, in postajal je zamišljen še vedno bolj in bolj. Gledaje nanj, razburjala se je tudi Zina, kateri je sicer potovanje na parniku tako ugajalo, da bi je bila rada še nadaljevala nekaj dni. A v tem hipu je tudi njo vedno silneje navdajala radovednost, kake so te „Jablane“, katere tako ljubi njen Aljoša! Kakov je stan, dom, vrt, sobe, in ona je v dvajsetkrat zahtevala od moža, naji ji pripoveduje o vsem tem.

Priti bi imela še le ob osmih zvečer k svojim „Jablanam“, a Aljoša nestrpno pričakovaje, da se prikažejo hrbtovi znanih gora, že od treh zjutraj ni odšel s krova.

„Nu, zdaj bo skoro, — rekel je kapitan mimo gredé. — Črez tri ure boste doma!“

A Zini so se zdele te tri poslednje ure tako dolge, da se je celó jezila.

Kakó, še cele tri ure?! — vzkliknila je razočarana. —

O gospod, kako dolgo! Morebiti pa je mogoče nekoliko hitreje voziti? Samo malce hitreje! — govorila je kapitanu z onim lokavo - prosečim nasmehom, ki se vidi pri otrocih, kadar gledajo odprto škatljo sladkarij, katere jim stareji dajo samo po obedu, a o katerih tudi vedo, da jih, ako prav lepo prosijo, tudi prej nekaj dobé, ki se ne računijo.

— Ne, hitreje se ne da! — odgovoril je kapitan, smeje se. — Razen čisto malce! — šalil se je da jo je tolažil.

— Še pridete, pridete! kriknila jima je Marija Pavlovna, katera je, sede ne daleko od nju za okroglo belo mizico, pila čaj se starko Nikulino.

— Naj le počasi vozijo, — rekla je starka Nikulina, smehljaje se po svoji dobri navadi — brez vas nam bo dolgočasno!

No Zina se je nehala zanimati za vse okoli sebe — vse njeno zunimanje se je zdaj zbralo na edine „Jablane“; zdelo se ji je, da trajajo poslednje tri ure dalje, nego minoli trije dnevi. (Pride še).

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

Predolgo bi bilo in na marsikaterem mestu za naše štovane čitatelje in čitateljice tudi nezanimivo, ako bi

prevela besedno, kar je napisal dr. Dežman o človeškem telesu in njega negovanji. Za naše čitateljice in čitatelje bode dovolj, ako posnamem iz imenovanih spisov le glavne stvari.

Ko pogledate katerega koli človeka, udari vam najprej v oči njegova rast. Ako človekova rast ne odgovarja zakonom naravne lepote, ali vsaj pravilnosti, tedaj se ne morejo vspeti tudi druga svojstva lepote. Nasprotno pa lahko spregledamo na lepej rasti mnoge nedostatke pojedinih svojstev.

Človeška rast je vedno odvisna od tega, kako so zrastene kosti.

Da je rast lepa ali nelepa, ne sodi se samo po velikosti in debelosti, po dolgosti ali kratkosti okostnice, neotesana ali drobna, plemenita ali neplemenita rast sodi se tudi po razmerji pojedinih kosti proti celoti, po načinu in smeri, kako so se kosti zrastle med seboj.

Razni ljudje imajo vzlic razni velikosti stasa vendar vsa svojstva lepote in prijetnosti. Mero, po katerej se ima soditi lepota rasti, nosi vsak posameznik v sebi: v simetriji ali razmerji pojedinih delov z osebno velikostjo kaže se lep, dovršen stas.

Za mero in temelj v vsakem posameznem človeku ima se smatrati hrbtenica. Po njenej dolžini in debelosti morajo se razvijati vse ostale forme okostnice. Ako sodimo tedaj o harmoniji ali lepoti odraslega človeka, sodili bodemo razmerje pojedinih delov z dolgostjo in debelostjo hrbtenice. Seveda morajo tudi posamezni deli telesa stati v pravem razmerji drug z drugim. Če rečemo n. pr. ta ali ona gospa ima majhno roko, moramo pomisliti tudi na razmerje njene roke z ramo in laktjo, ki morajo biti dalje v zvezi in povsem razmerni s telesom.

Ker pa vlada v človeškem telesu simetrija med levo in desno stranjo, zato morajo biti tudi enaki deli obeh polovic povsem soglasne v njihovem razmerji.

Po vsem tem zahteva dolga hrbtenica in po njej dolgo truplo tudi dolg vrat, ovalno glavo, dolge roke in noge; a kratkemu truplu ali kratkej hrbtenici pristojajo tudi kratki deli. Velik in majhen stas radi lepote in prijetnosti ne sme prestopiti neke srednje meje, ker bi se to vpiralo estetiki.

Pritlikavec in gorostas naj bosta razmerna kolikor jima drago, ne moreta biti niti prijetna niti lepa.

Kakor so kosti in njihovo medsobno razmerje podlaga velikosti, manjini, debelosti in nežnosti stasa, tako bode tudi njihova mehkost, mišice in salo velike važnosti za rast. Pravilo je, da čim debeleje so kosti, tem debeleje morajo biti mišice, a salo mora izpolniti vse jamice med mišicami in kostmi ter tako podati posameznim delom telesa ono lepo zaokroženo obliko, katera se kaže najbolje na ženskem telesu.

Razlikujemo dve vrsti stasa; vitek in jednat ali okrogel stas. Vitki stas je oni, kjer vsi deli telesa stoje v harmonijski dolžini nasproti dolžini hrbtenice. Plemenita vitkost, to je ona vitkost, ki pripada lepoti in umetnosti, teži vedno za višino. Na jednatem stasu prevla-

duje kratkost vseh delov ter vsi ti deli težijo bolj za širino nego za višino.

Od vitkosti in jednatosti preiti nam je na suhost in debelost.

Ne govorimo tu le o bolnej suhosti ampak o takej, kojoj so podvrženi zdravi ljudje. Ako suhost prekorači meje tanjke vitkosti, ter že mole posamezne kosti in konture mišic izpod svetle, suhe, nabrane kože, taka suhost ne more se zvati lepa. Uzroki, da je človek suh, so razni.

Tako n. pr. je slučajna, minljiva suhost, ako človek po letu vsled močnejše transpiracije v čistem zraku upada, a zima ga zopet izpolni in popravi.

Naporno delo in dihanje v prostem zraku poleg gibanja osobito po bregeh pretvarja del sala v ogljenčevo kislino in vodo.

Tako suši človeka tudi strast, hrepenenje, žalost in v obče vsak živahni pretres duše, koji ne pomaga lepoti, a ako traje dolgo, škodi tudi zdravju. Suhost je pa tudi prirojena ter prehaja od očeta na sina. Takemu slučaju se težko pomaga.

Skrofulozna, bledobolna suhost, koja se v mladosti čestokrat zakriva za rdečo, nabuhlo kožo, more se odpraviti le s tem, ako se nadvlada bolezen.

Mnogo je osobito deklet, katere se očitno suše, pa trde vendar, da so zdrave. Pravijo: jed nam gre v slast, prebavljamo dobro, volje smo dobre, vendar se sušimo. Tudi one so to zapazile v zrcalu in iščejo seveda tudi pomoči toda ne v veščakih, ampak v domačih, zdravilih, v časnikih, kjer se obeča se sijajnimi naslovi v najkrajšem času gotova pomoč. Učinile bi mnogo bolje, da bi se za časa izprašale zdravnika za to očevidno upadanje, ki bi v večini slučajev, najdši uzrok, lahko pomagal, drugače si pa lahko nakopljejo kakove organske bolezni.

Vede, da debele oni ljudje, koji sedé vedno v sobi in jedó močnate jedi, posnemali so jih suhotni in čestokrat so dosegli svoj cilj, iz tega uzroka mnoge gospe spavajo dolgo. Vsak pa, ki se je jel sušiti, ne vedé zakaj zna, da to ni pravi pot in naj nikar ne misli, da nadomesti se samo tako tečno hrano, kar je izgubil na telesu. Saj ni za to, da se krepilna hrana le privede v želodec, nego zato, da se s prebavljanjem pretvori v krv. Za to je treba najprej urediti prebavljanje in zabiti se ne sme, da k normalnemu hranjenju spada tudi pravilno delovanje jeter, pluč in mišic potem pa zadovoljna, kolikor možno vesela narav.

Če bi me kdo uprašal, kako se zdravi suhost, rekel bi mu kratko: pojdi po letu na deželo in zdravi se z mlekom. Ker bi pa rad, da bolj popolno razložim, kako se morejo ravnati suhotni ljudje, da si pomagajo čim prej, naštejem nekoliko stalnih pravil, koja so jednako koristna zdravju pa tudi lepoti.

(Pride še) Prevela Marica.

— Nu, dospeli smo! — rekla je teta Liza, ko je ladija lahko zadela v bruna malega pristana, narejenega ravno pod goroj; kraj vrta.

— Glej, dospeli smo! — je radostno ponovil za njo Aljoša in ne čakáje, da bi se ladija povsem ustanovila, skočil na breg.

Tam sta že stali, čakáje ju, neka mala okrogla devojka in starka v temni obleki, ki je, uvidevši Aljošo, s krikom prihitela na njegova prsa in zaokala, poljubovaje njega glavo in lice.

— Nu, hčerka, stopi na rodno zemljo! — dejal je Alekszej Markovič, kakor peresce dvigáje Zino sè svojimi silnimi rokami.

Zina mu se je nehoté nasmejala in previdno, negotovo stopila na „rodno zemljo“. Kar ji je začelo biti nekako otožno. Okolo nje so bili sami novi, tuji obrazi, radovedno jo ogledováje, a naravnost pred njo se je dvigala kruta, neznana gora, vsa zarasla s temno-zelenim hrastovjem.

Neverjetno se ji je zdelo, da je to res njena „rodna zemlja“, da se je res pripeljala „domov“. Strašno se ji je zdelo iti na to temno, visoko goro, za katero jo je čakal začetek docela novega, nenavajenega življenja . . .

In nehoté, razmišljeno je krepko prijela roko Aljoše, instinktivno iščoča v tej mili roki svojo oporo in zaščito . . .
(Pride še)

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

(Dalje).

1. Najprej je treba jesti lahne hrane, dokler ni prebavljane popravljeno. Jed ne sme biti samo hraniva, ampak tudi lahko prebavna. 2. Kdor se poslužuje tečne hrane, mora se tudi bolj kretati in dihati, ne sme pa oslabeti vsled mišičnega kretanja in pota. 3. Treba se je vedno hraniti zmerno in z navadno hrano, katere je človek že vajen, ker množina hrane in neobične jedi slabé prebavljane. 4. Vsak teden se je treba dvakrat kopati v topli vodi, ker tople kopeli oživljajo v suhih ljudeh pretvarjanje v telesu. Vrhu tega si je treba še vsak dan na lahko drgniti život, kar je že Hipokrat priporočal. 5. Treba je zgodaj vstajati in zgodaj vlegati se; bedenje suši človeka. 6. Ko je naposled prebavljane urejeno, pospešimo spolnenje telesa z običnimi krepili: mehкими jajci, dobro gnatjo, ovseno juho, dobrim pivom itd.

Znano je, da na vzhodu, osobito v Turškej, mora biti vsaka gospa ali devojka debela, ako hoče biti po ondašnjem menenji lepa. Tam se žene debelé uprav na umeten način, ker drugače ne morejo biti ugledne. To umetno debelenje pa obstoja v tem, da se često toplo kopajo in vsaki dan pijo v kopeli že mastno kokoško juho, v kojoj je ukuhan koren tetivice (Smilax Chinae). Po juhi jedó meso dobro rejene kokoši napolnjeno z man-

delni in orehi. Mnogo jim pomaga seveda tudi brezposleno haremsko življenje.

Tudi v nas je takih ljudi, ki se vklanajo tem orientalnim nazorom ter si mislijo, da mora človek v nekotih službah biti debel, češ da debeli ljudje so takemu stanu primernejši. V o b č e se pa v Evropi vse boji debelosti: tako možki kakor ženske, osobito pa dekleta.

Kakor suhosti more biti človek podvržen tudi debelosti. Flegmatičen, brezbrizen, zadovoljen človek debeli se mnogo lažje nego sangviničen in nervozen; brez dela človek prej, nego delavni in marljivi ljudje: človek kratke pameti prej nego oni, koji mnogo misli.

Človek, debeleč se, izgublja v lepoti oblik, v miloti in v kretanju; razven tega je neokreten, diha težko, srce mu bije močnejše in poti se kmalo in mnogo, kar je radi vonjajočega hlapenja prav neugodno.

Opomniti moramo tu-le, da je mnogo lažje zaprečiti debelost ali zatreti jo takoj od začetka, nego jo ozdraviti kasneje in sicer zato, ker so z debelostjo večkrat združene kronične bolezni krvi in hranjenja.

Salo nastaja v telesu, ako ga več pride, ali ako se ga v telesu več napravi, nego potroši, a nasprotno izgineva, ako se ga več v telesu potroši nego ga pride v telo. Ono se dogaja, ako se hraniš s takimi jedmi, v kojih je že mnogo sala ali vsaj takih delov, iz katerih se more v telesu napraviti salo. Takova hrana bi bila: surovo maslo, olje, slanina, mastno meso, mastno mleko, mastne testenine, s kratka hrano, koja dela obilo masti,

Kakor je kakovost hrane velike važnosti, tako so zopet znatne vse okolnosti, s katerimi se pretvaranje (in s tem trošenje sala) v človeku povišuje ali zmanjšuje.

Kako se torej zdravi obilnost ali debelost? Hipokrat, katerega imenujemo očeta zdravilstva, pravi: Spavaj samo po noči in na trdem ležišču, sprehajaj se mnogo, tekaj in kretaj (gibaj) se živo. Nek drug moderni zdravnik trdi, da ni boljšega sredstva, da se ozdravi debelost, nego po noči učiti se algebre, a po dnevu cepiti drva. Pred vsem moral bi po mojem menenji vsak, kdor je zapazil, da se je začel debeliti in želi rešiti se tega, posvetovati se zdravnikom, kateri naj ga preišče ni li njegova debelost posledica kakove bolezni n. pr. jeter.

Če ni v njem nobene organične bolezni, ampak je debelenje le posledica načina njegovega življenja, tedaj mora ta način spremeniti, toda ne na mah ampak malo po malo. Mora se paziti na vse dietetične uvete (pogoje), po kojih se zmanjšuje tvorenje sala, a vže napravljeno salo privodi v kri na razstavljanje in izpelavanje ter s tem je treba pospešiti pretvarjanje v človeku.

Ti dietetični pogoji so sledeči: Treba se hraniti s tako hrano, v kojih ni mnogo kemijskih elementov, od kojih se delo salo. Takov element je najprej ogljik, kateri je glavni sestavni del v vsakem škrobu, sladkoru, gummiju v rastlinskih in živalskih masteh (olju, slanini, loju, možganih, maslu) potem v pivu in v sladkem vinu.

Tudi mleka, koje ima v sebi sladkora in masti kakor tudi rumenjakov, treba se je varovati. Najboljša pijača je voda, a oni, koji je navajen vinu, naj ga le pije dalje, toda prav zmerno.

Na večer ni nikdar dobro mnogo jesti. Škodljivo pa je lepoti in zdravju, kar delajo nekatere devoyke, da bi se posušile: — gladovanje in pitje kisa (octa).

S tem si pokvarijo prebavljanje, dobe krč v želodcu, pljuvajo kri in naposled zbolé za sušico. Treba je pomisliti, da se vse salo izločuje osobito z delovanjem pluč. Radi tega je treba vporabiti vse kar jači dihanje in oživljuje krvni tok, a to je kretanje v zdravem gorskem zraku, rano vstajanje in sprehajanje ob zori. Tudi znojenje (pot) pospešuje izločevanje sala, zato morejo oni, katerim zdravnik dovoljuje, vporabljeti ruske kopeli. Ker znamo, da dišemo tudi s kožo, t. j. da se tudi z delovanjem kože izločuje salo, pospešimo to delovanje kože, ako jo močno drgnemo vsak dan sè suhim hrapovim suknom. Kjer se ne more z navedenimi sredstvi nadvladati debelenja in ako dopušča stanje telesa, pomagala bode voda v Karlovih in Marijinih varih, Heilbrunu, Kissingen, Kreuznachu in Emsu.

Do katere meje sme se človek odebiliti, da ne kvari stasa?

Da odgovorim na to vprašanje, povem nekoliko besedi o takozvanej ženskej „tailli“, t. j. v sredini trupa, o pasu in njegovem razmerju. Narava je ustanovila, da pas zdrave in pravilno odrasle ženske srednje velikosti je v obodu (periferiji) 70—76 centim. Prvo število kaže obseg najtesnejšega naravnega ženskega pasa. Vsak centimeter, za koji se ta obseg zmanjša, je zdravju na kvar. A kaj pravi moda na to? Moda, ta ljuta okrutnica pravi: 55cm. to je mera za nejobilnejši pas in to mero hočejo doseči nekatere lepoticice z vsemi možnimi sredstvi: steznikom, ribjo kostjo, jeklom, traki, pasovi in včasih stisnejo pas do 35cm. tedaj polovico naravnega oboda.

Zastonj dokazuješ takim lepoticam, da je to stiskanje v pasu zdravju prav škodljivo: da od tega trpé vsa urejenja trbušne votline; da to prouzročuje krčevite in druge nevarne bolezni. Ali ne marajo one za zdravje, samo da so lepe.

Da, lepe po nazorih kakovega modnega krojača, ali nikdar po umetniških, po naravnih.

Grški umetniki, koji so nam ostavili one uzore vitkega ženskega stasa: Venero, Cerero, Hebo, Gracije itd. so se držali naravne prej navedene periferije pasa. A same največje privrženke pretesnega ženskega pasa gotovo bi se zgrozile, ko bi ugledale svojo podobo tako tenkopaso iztesano v golem mramoru.

Ako je človeški stas pravilno izveden; ako ni ne presuh ne predebel; v obče ako odgovarja vsem zahtevam prijetnosti v obliki in polti: vendar ni lep, ako mu nedostaje — pravega držanja. (Pride še)

Márica.

Zapuščena.

V blede, upalo nje lice,
V nje orosele oči,

Zrla sem s strahom zvedava,
Kaj jo teži — kaj mori?

Detece v njenem naročji
Se je smehljalo sladkó,
V me je upiralo svoje
Lepo nedolžno oko.

Gledala spet sem vprašaje
V materin žalni obraz,
— Oh, saj o njeni sramoti —
Davno zna cela že vas.

Jaz je obsojala nisem,
Kaj da trpi — Bog le ve,
Bridko plačuje svoj padec,
Dete le sreča je nje.

Kristina.

Gospodar in pes.

(Moderni samogovor) — Spisala Márica II.

Ha, ha, Druže, moj zvesti pes, čudno, sumljivo me pogleduješ? Ali si se varal v okusu svojega gospodarja? Kaj, prijatelj, doslej nisva bila navajena spremljati takih strašil velikoustih, kakoršna je bila najina današnja dama? Pa kaj češ... „Ni brvice, ni stezice

Ni rešilnega tiru“....

Dolgovi so nama zraskli čez glavo... no in nisi videl, kako globoko se mi je odkril „Itzigleben“, videvši me ob strani bogate gospodičine?...

Moj „stari“ je sicer dejal, izplačavši mi poslednje tisočake, da mi odslej naprej naj moj pes žre dolgove, a žal, da jih ni takih psov, pa nič ne de, v odločilnem hipu dobi se nevesta, ki seveda navadno ni dobila od usode družega prikupljivega, kakor debelo mošnjo denarja, povrhu pa velika usta, kakor n. pr. moja „izvoljenka v sili“ — izvrstno! saj jej bo požreti poleg dolgov i marsikaj družega — ki pa sprejme odprtim naročjem gospodarja, psa... in njune dolgove...

„Wer nicht liebt Wein, Weib und Gesang“... kaj, družé, v tej točki si ne dava ničesar očitati in...

„Mi pa ostanemo, kakor smo bli

Enega srca — enih mislij“...

Stresaš glavo? Seveda, to ti je novo, Druže, a prosim, midva se ne oženiva radi žene, ampak radi tisočakov. Žena nama bo le neko sredstvo, ki nama bo osiguralo najin „dolce far niente“... še nisi zadovoljen, dragi Druže, tu se žene za življenje in smrt: ali — ali! Ali ženo ali kroglo! A tako! Sedaj mi je šinilo v misel, kaj te muči in skrbi! Bojiš se, da postaneva filistra... kaj še! Nobeden od naji! Od kraja bova seveda morala malce spolnovati svoje dolžnosti, morala se bova dati sem ter tja pobožati od najine milostive, potem pa: „Kolikor kapljic, tol'k' deklet“, saj ti je znana moja najljubša popevka, duhovita variacija narodne pesmi, in pa tista: „Saj veš mojo navadico, navadico nicoj!“...

Kar se tiče „Chambre séparée“, kjer se peni šam-

da nam je za dobe mojih šolskih let dejal profesor, sicer zloglasni prijatelj Slovencev: „Sie können stolz sein auf ihre Muttersprache, denn nächst der italienischen, würde ich die slovenische als die Sprache der Musik bezeichnen.“

Naša vzgoja, ki se dogaja najčešče po šolah, polnih nam sovražnega duha, odtuji nas, žal, mnogokrat tako materinščini, da mislimo še celo tedaj v tujem jeziku, kadar pišemo slovenski. Obžalujem vsakega v imenu mile majke Slave, komur se je godilo in se še godi tako, a kot zanesljiv recept za protistrup tujega dnha svetujem ravno v istem imenu: čitati mnogo, mnogo domačega čtiva in sicer s svinčnikom v roki. Ogibati se tujih mislij kakor kače, tuje govornice pa kakor smrtnega greha. Resna volja v zvezi s srcem, kipečim požrtvovalnosti za narodni napredek in ugled, premagata vsak tuj napad.

Torej, sedaj pa h koncu . . . pisma namreč! Kakor vvod, mora biti tudi konec prikladen celej vsebini. V ljudske šoli učila sem se tudi, da ni treba staviti v pismo takih opomb, ki so odveč, n. pr.: „Spoštovani gospod, prosim ne bodite hudi, da Vam ne pišem tega pisma v praznični obleki, katere nimam, ker sem jo začel nositi za vsaki dan.“ Vzglede je bil za nas deco jako dober, a glede tega sem tacega mnenja, da vsak najbolj sam ve, kaj naj piše in kako naj piše, kar seveda narekuje stopinja medsebojne zveze, na koji stojita dopisujoči si osebi.

O etiketi in o modi za pisma ne maram govoriti, ker je skoraj gotovo, da ne bi povedala mnogo novega. S Slomšekom zakličem še enkrat: „Prav po domače, v čisti slovenščini naj teče tvoje pero!“

O večeru.

Ko solnčece gre na zapad,
Ko veje večerni že hlad,
Oblački po nebu plujó,
Žarijo kot čisto zlató.

In v duši spomini lepi
Bude na presrečne se dni,
Ko gasne sjaj upov in nad,
Ko gine življenja pomlad.

Kristina.

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

(Dalje).

V zdravih ljudeh, v katerih niso mišice slabe, je nelepo držanje samo navada, katera se vkorení prav lahko. Kot uzori lepega držanja nam služijo umotvorí starih umetnikov. V njih vidimo vedno ono srednje, ni

stegnjeno ni skrčeno, mirno držanje, koje tako izredno ugaja tenkovidnemu očesu. Hrbtenica mora stati sredi hrbta, os-vratnih kosti (vretence) pa se nagibati malo naprej, da more glava zavzeti napram trupu pravo mesto; prsna vretenca ali prsne kosti na hrbtenici, zaokroživši se nekoliko okoli zatilnika, morajo se ukopati v prsno votlino, v ženskih bolj nego v možkih, a bočna vretenca se imajo izbočiti proti križu. Tako bodo prsa izbočena, trebuh upade, a pleča pridejo v harmonijsko višino in v sklad z glavo in rokama. Glava ne sme imeti svojega težišča (Schwerpunkt) na zatilniku in biti nagnjena nazaj; tako držanje glave kaže prezirno oholost ali brezobrazno neumnost.

Udje ne smejo nikdar biti povsem stegnjeni, ampak treba je imeti roke napol vpognjene v laktu. Tako osobito kadar sedimo. Kako neugodno je gledati človeka, kako on žali pristojnost, ko sedi s stegnjenimi rokami in nogami!

Po držanju stasa ravna se hoja in kretanje.

Človek, kateri se lepo drži, kreta se vedno lahko in prijetno, a oni, koji se drži otrpnelo-trdo ali vpognjeno, kreta se vedno neslano in nespretno.

Najobičnejša kretnja je hoja. Rousseau je trdil, da je narava odločila tudi človeku, da hodi po štirih, ali da bi on bil poznal sestavo človeškega telesa in da bi jo bil primerjal s živalsko, uveril bi se baš o nasprotnem. Istina je, da deca hodi po štirih ali to zato, ker se še ne zna držati na nogah, kar za nje ni tako lahko, ker se človek stoječ na dveh nogah mora držati v ravnotežji.

Hoja se ravna vedno po težišči telesa.

V hoji premika se težišče telesa sedaj na eno, sedaj na drugo nogo, pa se lahko doseže, da na to osobito vpliva navadno pokončno držanje. Noge so v ženskih ustvarjene za bolj kratke korake; ako je ženska hoja prekoračila mejo malih korakov, ako je njena hoja nekako „grenadirska hoja“, izgubila je vso miloto ženskega koraka.

Večkrat je nelepi hoji uzrok obleka. Devojke, katere so dobile prehitro dolgo obleko, drsajo se hodé ter zanemarjajo pravo držanje nog, ker so pokrite z obleko. Tako se tudi s krutimi težkimi suknjami, katere je treba s kolena metati in rivati naprej, nauče devojke na to, da bolj gazijo nego hodijo.

Hoja je kakor vsako kretanje potrebna za zdravje. Hoja, ali boljše rečeno šetnja (izprehajanje) je najobičnejše kretanje telesa, katero delajo ljudje radi zdravja. Naj izpregovorim torej nekaj o šetnji. S šetnjo spajamo telesno gibanje z dihanjem svežega zraka in z duševno zabavo. To troje je treba vedno imeti na umu in vršiti. Po zdravoslovnih načelih so sledeča pravila za šetanje: 1. Ne sme se izprehajati takoj po jedi, s polnim želodcem, ampak je treba čakati eno uro, dokler mine glavno želodčevo delovanje ter se želodčni sok izlije in počne kemijski delovati na jelo. Tedaj bode šetnja prav dobro koristila prebavljanju. 2. Početkom šetnje se mora hoditi počasi, potem malo brže a naposled zopet počasi. Držati se mora pri tem ravno po konci, čvrsto, pleča nazaj a

prsa naprej. 3. Na šetnji je treba večkrat globoko vzdihati, a se ogibati vsakega pušenja. Tudi roke je treba kretati, seveda samo toliko, kolikor dovoljuje pristojnost. Gospe, koje radi obleke in radi običaja ne pregibajo gornjega telesa, nemajo od šetnje toliko koristi kolikor one matere, katere se na šetnji igrajo z deco in s tem pregibajo vse dele telesa. 4. Da bode šetnja zdravju koristna, ne sme biti duhu naporna. Zato se je treba na šetnji ogibati globokega razmišljanja in napenjanja fantazije, a gledati, da se je kolikor možno veselo. 5. Dobro je, navaditi se izprehoda pri vsakem vremenu, po letu ali po zimi po dežji, snegu ali vetru. Treba se je seveda primerno oblačiti in čuvati. 6. Za učenjaka, uradnika in delavca je šetnja najkoristnejša v jutru pred zajutrkom, potem pa, ko je izpil kupico vode. Šetnja pa ne bodi ni predaleka ni prehitra. Ako se ne izprehajaš sam, ampak samodrug ali samotretji, tedaj pripravi vesel, nenaporen razgovor duh za resen posel. 7. V obče naj se človek šeta tako dolgo, dokler se čuti utrujenega.

Kdor se grdo drži in grdo hodi, onemu ne more niti kretanje biti lepo. Naj sedi ali stoji, naj pozdravlja ali priporoča se, naj izjavlja vesela ali resna, ohola ali ponižna, komična ali tragična čustva; vse bode v njem nelepo. Lahkota kretanja obstoja v tem, da se navadimo težino telesa razdeliti na več težišč zajedno ali menjaje in vrsté se. Vse telo se mora na harmonijski način strinjati z vsakim kretanjem. More li biti lep pozdrav, ako samo namignemo z glavo, ali samo podamo roko? Vse telo se mora pri vsakem pozdravu in drugem kretanju harmonijski strinjati z glavo in roko.

(Pride še.)

Márica.

M A T I.

Gospod, ozri se blagohotno
Na moje detešce slabotno!
S solzami prosim Te v očeh.
Ne vzemi ga kot žrtev za moj greh...

* * *

Nič več ne prosim sreče záse,
Le detešce naj srečno rase;
Ta prošnja moja noč in dan
Naj ne glasi v nebesa se zaman.
Usliši moje srčne želje!
Na mládost naj mi bo v veselje,
V uteho mi na stare dni,
Po smrti pa njegova se molitev
Za mojo dušo naj glasi!

Márica II.

Kaj in kako naj se čita.

(V odgovor c. g. Grešniku.)

Im Auslegen seid frisch und munter,
Und legt ihr nichts aus, so legt was drunter.
Goethe.

Pač čudne razmere vladajo v nas Slovencih. Samo da vzame kedo pero v roko ter napiše nekaj besed, že se kedo oglašá, da mu vse njegove besede preobrne in prekucuje, ter jih potem v čisto drugem smislu prereše-tuje, pretehtuje in — zavrže. K sklepu pa morda ravno tisto trdi, kakor njegova žrtva, samo da se drugače izražá. No, prav tako se je godilo meni. Upam sicer, da me je večina mojih cenjenih čitateljic in čitateljev umela prav, vendar hočem razjasniti svoje stališče tudi c. g. Grešniku držeč se prislovice: Clara pacta

Citirala sem bila stavek iz „pisma iz Pariza“ in baš ta ominozni citat je spravil c. g. G. iz duševnega ravnotežja. Ali sem pa morda naperila svoj članek proti njegovemu pismu? Menim, da ne. Saj sem še izrecno povdarjala: „Nočem se tukaj natančneje ozirati na vsebino navedenega pisma, kakor tudi ne na faktum, „kojega ne potrebujemo“. Dirnilo me je le neprijetno, čitaje, da mi Slovenci nikdar ničesar ne dosežemo in ne doživimo.

Nadalje sem pa karala le mlačnost, ki vlada v Slovencih, če gre za kak napredek, kako se odvrčajo vse novotarije s cenenim izgovorom: tega ne potrebujemo. Dokazati sem hotela torej le, da s tako kitajsko konservativnostjo ne dosežemo nikdar stališča med civilizovanimi, merodajnimi narodi. Citirani stavek me je torej le napeljal do tega razmotrivanja po takozvani asocijaciji misli.

Kaj pa g. Grešnik? V dolgi razpravi pripoveduje nekaj o bojaželjnosti in krvoločnosti starih Slovanov, o sedaj vladajočem boju Nemcev in Italijanov proti Slovincem, o špekulativnih politikastrih, ki slepijo narod i. t. d., stvari, ki niso prav v nobeni zvezi z mojim člankom. Ali pa hoče c. g. G. morda s tem povedati, da vedoma pretiram, da ne rabim hujšega izraza? No, če je to mislil, naj mu bode povedano, da sem napisala omenjeni članek iz zgolj prepričanja, kajti nverjena sem, da se odpravljajo nedostatki le, če se javno grajajo, nikakor pa, če se prikrivajo in zatajujejo. Náš narod je mal, tega morda pač ne bode nihče zanikal. A po marljivem delovanju se bode i on vzel na višjo stopinjo, nego jo zavzema zdaj. Seveda se ne bode razvijal sam, po svoje, iz svoje sredine, iz lastne moči, kakor to mislijo nekateri ne preveč trezno računajoči rodoljubi, nego po vzgledu drugih, naprednih narodov. Ali je to sramotno? Ali nam kaže zgodovina sploh kak primer, da bi se bilo katero ljudstvo razvilo samostojno? Ne, vsi so se vspeli, naslanjaje se na kulturo starejšega naroda, kojega so naposled nadkrilili. Jediní Kitajci so se vzdržali za svojim nepredornim zidom tujega upliva, a kam jih je to dovedlo? Že stolet a, da ne rečem tisočletja, stojijo na isti kulturni stopinji — žalostna posledica samoljubne teorije o lastnih močeh.

Naslanjaje se na kulturo starejših narodov v za-

no, čutila je samo v vsem svojem bitju nejasno, vriska-jočo radost.

— Nu, zdaj je dobro! — rekla je dobrodušno teta Liza, ki je s čutjem umela Zinino radost. — A ko se malo navadiš, tedaj bo povsem dobro. Nu, vstani zdaj hitro, takoj ti pošljem Matrénó, ona bode tvoja „kamerfrau“; vse, kar treba, ji ukazuj; jaz pohitim svoje pojiti s čajem, tvoj soprog, glej no, je ves sestradan... Da, — dostavila je nakrat resno, — ta bode pravi vaški gospodar, njemu se še navaditi ni treba: to ima že v krvi!

— Tudi jaz bodem, teta! Videli boste, jaz čutim, čutim, da tudi bodem! — vzkliknila je Zina zmago-slavno.

— Nu, daj Bog, — odgovorila je sè srčno resnim glasom teta Liza! — Daj Bog! Boljšega ni treba, nego da imata mož in žena enake okuse in želje. Ako pa mož na to stran vleče, žena v drugo, in otroci, ko dorastejo, morebiti potegnejo še v tretjo, tako ne more biti kaj dobrega, pravega družnega življenja nikdar ne more biti. In zdaj, hčerka, vstani, če ne, se jaz s teboj zaklepetam in vse ostavim brez čaja. Vstani, vstani, a jaz ti Matrénó pošljem!

Teta Liza je odhitela, bojé se še daljše zamude, a Zina je skočila iz postelje in se jela oblačiti.

Čutila je v sebi neko novo, svežo bodrost, ne ono, katera jo je prej silila, da je noréla, kakor otrok, a neko novo, kakor bi hipoma dorasla in umela nekaj, česar prej ni vedela.

„Da, seveda, — mislila je ter se brzo oblačila, — ako moram živeti na deželi, postati moram prava deželanka, kakor pravi teta Liza. Toda kako se napravi to? Kaj mi je treba delati, da bodem taka?“ — Tega si še ni mogla povsem jasno misliti. — No, nemara, najprej ne smem misliti o Petrogradu, t. j. ni o sorodnikih, ni o vseh teh glediščih, koncertih, plesih, katere sem prej tako ljubila tam. Ako misliš, jameš jih gotovo tudi želeti, dolgočasiti se, a to je že slabo... Glej, tudi oblačiti se bo treba prostéje. Toliko so ji našili, a zakaj ji bode vse to tukaj! Kako priprosto sta bili teta Liza in Liza oblečeni; saj ona ima bistro okó, da vidi, v kaj je kdo oblečen. Resnico je govoril tedaj Aljoša, da so vse te cape v Jablanah nepotrebne; vedno je svetoval, naj si napravi kolikor možno malo, no Héléna je z vso silo hotela napraviti sestri lepo balo, a madama Berifon, njihova šivilja, se je kar zgrazala, ko je čula, da ženin svetuje, oméjiti se na tri — štiri obleke.

— To je nemogoče! — rekla je skoro nevoljno. — No, upoštevala bodem vašo vas (a kaj vas žene, mademoiselle tja, ko ste še tako mladi!) naredim vam same proste toalete, popolnoma primerne za deželo.

In toalete so bile narejene, res, prelestne, izborne, odlikajoče se v oni izbrani prostoti, katera bi bila povsem primerna za kako francozko chatelaine (dvorjanko), ki živi jeseni na svojem gradu, no Zini so se zdele tukaj, v samoti Samarske gubérnije, uprav smešne in neumestne.

— Da — rekla je sama sebi, — vse bodem tako

delala, kakor teta Liza in Liza, tako bodem živela, kakor oni živita! Nikakor nočem, da bi o meni govorili: „Glejte petrograjsko gospo!“ In Aljoša bo tedaj še bolj zadovoljen, a zdaj vem, da se na tihem boji, da ne bi se „navadila“ na vasi, in vsi drugi gotovo tudi mislijo: kje je ona za deželo. A vendar se navadim in prilagodim! Vsemu, vsemu se navadim!

Ustavila se je sredi sobe in se radovala zaradi tega, ker je čutila, da se „navadi“ tega zelenega polja, ki se je videlo skozi okno in se razprostiralo daleko, daleko in se družilo tam na obzorji z nebom.

(Pride še.)

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeškega telesa.

(Dalje.)

Govoré o kretanji, naj izpregovorim še kojo o pristojnosti. V pristojnem človeku pozabimo na nedostatek kakega družega lepega svojstva, ker iz pristojnosti se razvija miloba, ukupni izraz harmonijske, ugodne človeške podobe. A pristojnosti treba se je učiti, ker ona ni prirojena. Ali žal, da se v sedanjem času prav lahko pozablja na vzgajanje in razvijanje pristojnosti. Seveda se je tega treba učiti v mladosti, dokler se morejo še mišice in členi vrvnati, in ko so slabe navade še lahko odpravljive. Opaža se žalibog čestokrat, da se nekateri mladeniči ravnaajo preslobodno v obleki in manirah za odraslimi ter mislijo, da so sè svojim osornim ponašanjem dosegli vrhunec naobraženosti, dási se niso še niti začeli učiti pristojnosti. Roditelji mislijo, da se vsega tega naučé pri učitelju plesa, ali tu se dan danes več ne uči pristojnosti, čemur niso krivi niti učitelji, ker moderni svet zahteva, da se deca izvežba čim preje, da more kar najbrže plesati valčke polke in druge take plese, kjer gracija ni možna radi karakterja takih plesov in radi preneglega kretanja. Ne pohajajo se sedaj učilnice plesa radi pristojnosti in gracije ampak radi veselja in družtvene potrebe, da more mladež odskakati nekoliko plesov, dási ni še odrasla za takove zabave.

V čem obstoja tedaj šola dobrega in lepega držanja? V telovadbi, ako se s telovadbo more spojiti korist in negovanje zdravja z estetičnimi zahtevami, ako se s telovadbo ima doseči lepo držanje razven krepjenja telesa, tedaj ima ostati telovadba v gotovih mejah kakor je bilo nekdanj v Grkih, ko niso gledali, da bi bili ljudje le močni ampak tudi lepi. Zato treba učiti mladino, da lepo stoji, lepo hodi in vaditi jo je treba v kretnjah, kolikor jih dopušča človeška narava.

Obilo greši sedanji svet, ker ne mara za pravilno naravno telesno lepoto, temveč teži le za umetnimi, krivimi lepšali. Kdor si lahko napravi taka umetna sredstva ter jih ume narediti po modi, on misli, da je vse storil za lepoto svojega telesa. Ali nek pisatelj trdi po vsej pravici, da samo one lepote, katere imajo naravno, har-

monijsko arhitekturo telesa, le take, da se morejo ponášati sè svojstvi, koja pripadajo lepi cloveški podobi naj si bo v držanju ali kretanju.

Naj izpregovorim še o cloveških udih, o rokah in nogah.

Nečem tu le spominjati fizijognomike to je one znanosti, po kateri bi hoteli nekateri ugibati o značaju clovekovem in sicer po tem, kako je ustvarjena in kako je roka velika, o tem izpregovorimo, ko bomo govorili o negovanju naše kože. Ali pripomniti pa je tu le, da je bila roka od nekdaj eden najplemenitejših delov telesa, s kojimi je clovek hotel pokazati svobodo v svojem postopanju. Tako je na svetu maloktera vera, v kateri bi se ne rabile roke v izvrševanji njenega obreda. Ali jih vzdigujemo proti nebu, ali jih pa sklepamo v znamenje, da se moramo za časa molitve ogibati vsakega dela. Tako tudi prisegamo z roko. In ni li rokovanje znamenje dobrohotnosti in prijateljstva? Ne zastopa li v našem narodu udarenje roke v roke ktero koli pismo?

Kar se tiče oblike naše roke, odrejena je že od narave in od stare kiparske umetnosti. Njena velikost je relativna, t. j. ona mora biti razmerna (proporcionalna).

Roka v pravem pomenu besede ne sme biti ni kratka ni okrogla, ampak podolgasta, a prsti morajo tudi biti vedno tanjši in okrogli. Nohti ne smejo biti preveč izbočeni, ampak ovalni in ne okrogli. Tudi beli mesec na nohtu je treba, da se vidi povsem jasno. V obče ne sme roka biti nikdar tako tolsta (debela), da se v njej izgublja arhitektura njene gradnje, seveda tudi ne suha, da bi iz nje strčali členki in kosti. Obliko roke je treba vaditi že v detetu.

Paziti je treba nato, da deca ne sesa prstov, ne grize nohtov in poka s členki, da se ne poreže z nožem ali drugim ostrim orodjem. Kdor želi imeti belo, mehko kožo na roki, naj jo varuje pred solncem in zrakom z rokovicami, a zvečer naj jo pere z vodo in glycerino. One lepotice, ki morajo po zimi delati v mrazu in v mrzli vodi, naj si mažejo roke z coldcreamom, ali naj si umivajo roke zjutraj in zvečer z vodo in glycerino, one pa katerim se roke poté pri delu ali igranju na klavir, naj si jih le obrišejo, a potem osušijo s praškom.

Seveda je treba, da se negujejo tudi nohti kolikor možno, kajti tudi najlepša roka bode nelepa, ako so na njej zanemarjeni nohti.

Opomniti je še, da se marsikateri prst ne more odlikovati z lepo in naravno obliko radi nelepega običaja, po kojem se nosijo mnogi in težki prstani, kar sicer izdaje bogastvo dotične osebe, a gotovo ne dobrega njenega ukusa.

Običaj, da se nosijo prstani na roki, izvira morda od tod, da so se na prstih nosila vsakojaka sredstva, s kojimi so se imele bolezni in „uroki“ odvrčati. Že kaldejski knezi so nosili prstane. Grki so nosili iz početka samo po en prstan in to, da so ž njim pečatili, a o Aristofanu znamo, kako je v enej svoji komediji bičal tedanje gizdaline, ki so nosili prstane do nohtov.

Tudi v Rimljanih je rabil nekdaj prstan le kot pečat; pozneje so se pa delili prstani kakor sedaj sve-

tinje, kar je seveda znižalo vrednost prstanov, ker se je že takrat kakor sedaj preveč sipalo takih odlik. P'ozneje je postal prstan Rimljanom simbol ženitve, kar je obdržala tudi naša cerkev ter ga podala tudi vladikam v znamenje njihove vezi s cerkvijo.

Razpravo o roki koncujemo z besedami nekega pisatelja: ako se na lepo ustvarjeni roki kaže fina organizacija clovekova, na držanju in kretanju roke se pa kaže njegova odgojenost in naobraženost.

Potem kar smo rekli o roki, bode nam tem lažje opraviti nogo.

Tudi v nogi ne sme arhitektura kosti biti zakrita z mečo. Istotako mora biti velikost in dolgost noge relativna, primerna mora biti višini in debelosti vsega telesa.

Pravilno ustvarjena noga je spodaj med stopalom in peto lepo izdolbena, ali ako je ta zaokrožek previsok, ne more noga biti lepa kakor tudi ne, ako je noga ploščata.

Nahajajo se cela plemena, katerim je prirojena prav neka in samo neka vrsta nog: n. pr. Židje so ploskonogi, a Francozom je prirojena visoka noga.

Lepa noga krasi cloveka. Goethe pravi o njej: Lepa noga je oni del cloveške lepote, koji ostaja celó do najvišje starosti in krasi tudi starko.

Pri nogi se pazi seveda najbolj na obliko in na držanje. Eno in drugo treba je gojiti že v mladosti. Zato je treba osobito paziti na formo obuvala. Tako je za mladino prav neprimerno, da se jej dajejo čevlji z visokimi rtastimi petami*). Na takih petah se noga rada zvine, kar je lahko opažati baš na ženskem spolu.

V starih narodih so bile v običaju tri razne forme obuvala: papuče, cipele in čevlji. Najstarija in najjednostavnija obutev so bile sandale, neka vrsta papuč (ki je sedaj prišla zopet v rabo po Kneippovi metodi).

One tri temeljne forme obuvala starejših narodov so obdržali tudi v poznejši dobi, samo da je moda na njih kaj menjala. Tako so bile pete iz početka nizke, a v XV stoletju so že bile tako visoke, da so se plemenite gospe morale naslanjati na svoje dvorkinje. In ni li bila smešna ona srednjeveška moda, ko je bil rt od čevlja dolg poldrugi laketa ter se je moral takov kljun na čevlju privezati na koleno, ker drugače ne bi se bilo moglo hoditi?

Kakor se marsikatera noga kvari radi forme obutve, tako se zdi marsikatera noga nelepa radi nelepe hoje, a ta je često posledica pretesnih cipel.

Zato ne pomaga zakrivati nogo in jo siliti proti njenej naravi v obliko in držanje, koje jej ni prirojeno in koje ni primerno ostalemu telesu.

Obžalovati moramo one lepotice, koje stisnivši s težko muko nogo v tesno cipelico šepajo po ulicah na visokih petah nevedé, da noga ne sme biti premajhna, ako hoče, da bode lepa in nevede, da uprav s temi tesnimi cipelicami škodijo i hodu i držanju in zdravju in

*) Hvala modi izginile so sedaj vendar one grde neestetične pete kolikor za mladež toliko tudi za odrasle ljudi, a nadejati se je, da se ne povrnejo nikdar več. Op. prel.

kar je zanje najhuje samej lepoti. Zaman je siliti narav umetnimi sredstvi v take meje, koje niso in ne morejo biti primerne; nprav hoče, da na vsak način vrže sè sebe to sužnjost; pa hoče vsak hip izdati svojega okrutnika in odkriti ga svetu.

Prav pravi Goethe!

Na peti se s lakta visoko uznesei,
Svedj ostat češ ipak onaj, koji jesi,

Márica.

Poleti zvečer.

Na vrtove, na poljane
Lega tajnotesen mir,
Ob zidéh nemirno bega
Netopir.
Solнца zatega naslednik,
Mesec vstaja od planin,
Kot nekdanjih dnevov zlatih
Lep spomin.

Anton Medved.

Štirperesna deteljica.

Oj, deteljica štirperesna!
Kdor tebe najde, njemu sreča vzklije,
Uči nas vera ljudske pojezije.
I jaz iskala tebe sem za mladih dnij,
Gojé si v srcu srečežejnem upe
Na srečo... Sreče pa ni bilo in je ni,
Čeprav sem včasih našla te na kupe...

Márica II.

Denar in sreča*

Spisala Márica.

„Veruj mi Irma, vse dá, vse nadomestuje ti denar“.

„Dobro, noben oblak torej ne sme več kaliti tvoje sreče“.

„Oh, in ko bi bilo samo to, samo ona sreča, ki smo jo občutili v trenutku, bilo bi dosti. Le pomisli: ubogi moj oče belil si je glavo od zore do mraka, da se mi je smilil v srcé. Delale sva tudi me dve z materjo ali kaj, koliko moremo pomagati me žene? Stanovanje

*) To povest sem spisala že pred leti, a bila je ves čas žaložena z drugimi mojimi rečmi med akti pokojnega, nepozabnega Kersnika. Predno je odšel v Gleichenberg zdraviti se, jo je pregledal ter tu in tam popravil kaj malega in dejal svoji so-progi: „Ta je dobra, pripravljena je za tisek“. Dasi bi danes pisala marsikaj drugače, vendar jo pustim nespremenjeno saj je spis eden njihov prvencev.

Pisateljica.

drago, dasi zaduhlo, tesno in nelepo; oh, če pomislim nazaj, stresem se vsa. Neverojetno se nam je zdelo in in vendar je bilo res — na očetovi srečki je bila ona osodepolna številka, katero so tiskali po časnikih. Ubogi prej, dobili smo štirideset tisoč; naša prva misel je bila tedaj: v pokoj na deželo! Sedaj smo tu, kamor sem tudi tebe povabila“.

Solnce se je bližalo zahodu ter skozi veje košate bukve obsevalo v pogovor vtopljeni, mladi dami.

Starejša v popolni žalni obleki sè svetlo plavimi lasmi in temno višnjevimi očmi, ki so sedaj zrle takó mirno in neobčutno pred se, kakkrat vzplamtele v živem ognji, imela je na prstu poročni prstan. Žalovala je po svojem soprogu, s katerim je bila združena še le pol drugo leto.

Druga, nekoliko mlajša od prve, opravljena v preprosto belo, rudeče obšito obleko, imela je temne lase, milobe polne oči, ki so zrle sedaj takó zadovoljno in srečno v svet iz pod srednje visokega čela. Njen obraz ni imel takó pravilnih potez, kakor oni njene družice, a bil je milejši in prijetnejši.

Stanovali sta dolgo let v isti hiši in v istem nadstropji v mestu, dokler se Irma omoživši se ni preselila drugam.

Pred štirimi meseci je ostala vdova ter šla zopet k svoji materi, od koder jo je Milena Bernetova povabila k sebi, da se razvedri.

„Glej, kakó diven zahod je nocoj“, pravi po daljšem molku Milena svoji družici.

„Krasen“, odvrne ta mirno.

Vstali sta ter stopili k vrtni ograji ter gledali tja, kjer se je potapljala žareča solčna kroglja v morje.

„Pojdiva malo v vas, Irma, če nisi trudna“.

„Pojdiva, če hočeš“, odvrne ji ta.

Stopili sta skozi železna vrata na cesto.

Svet Ivan je skupina malih vasi z različnimi imeni in hiše so razstresene daleč okrog.

Vozna ovalna pot oklepa kakor reka, najlepši del tega kraja, prijazno dolino, na drugi strani te poti vzdiguje se svet v valovite griče, po katerih se belé male in večje hiše, lepe vile sé zelenimi vrtovi. Prebivalci govoré med sabo slovensko, dasi zna že vsak otrok italijanski in lepi prijazni kraj, ki je ohranil bolje od vseh okrajev v okolici tržaški svoj slovenski značaj, bóde marsikaterega nasprotnika v oči. Ljudje se zavedajo svoje narodnosti, imajo svoje pevsko in bralno društvo in radi se vdeležujejo slovenskih veselíc v bližnjem Trstu.

Ko sta prišli Irma in Milena po stezi raz grič na glavno cesto, legel je že mrak na zemljo in tam nad morjem se je pokazal meseca prvi krajec.

„Inteligenco našo moreš spoznati, Irma“, pravi Milena primši jo pod pazduho.

„Si-li znana z ljudmi po vilah?“ vpraša jo ta.

„Kaj še, ti ljudje so sami med sabo, sami „de“ in „von“ ter bogati židje, katerim ne manjka pohodov iz mesta; a našo narodno inteligenco naučim te spoznati“.

Irma je molčala in krog ustén ji je legel lahek

— Ne, navadila sem se! — rekla je Zina smeje se. Ni se smejala zaradi tega, ker se ji je zdelo smešno, kar je govorila Liza, a zaradi tega, ker je tako govore bila strašno podobna Aljoši. Navadno mej njima ni bilo skoro nobene podobnosti, no zdaj pa je zaigralo v izrazu oči, v gubici na nosu, v glasu nekaj povsem Aljošinega in vsled tega se je zdela Zini še mileja in simpatičnejša.

(Pride še.)

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeške kože.

(Dalje)

Kaj je lepota? Mnogi in mnogi, držeči za največjo lepoto ono, kar se približuje uzorom, koje nam je ostavilo grško kiparsko dletó: možem belvederskega Apola a ženam medicijske Venero, iščejo lepoto v zunanji formi, da, v lupini človeškega telesa, o kojej se bode tu zdaj govorilo.

„Lepo je, kar je srcu drago“, pravi naš narod, a ker so posameznemu srcu posamezne osebe mile, bila bi potem lepota relativna t. j. vsak bi držal nekaj družega za lepo. Ali umetniški duh in znanstveni razum ne moreta nikakor pristati na to, da je lepoto občutil slučajni osobni vkus pojedinih ljudi. Vzlic vsem raznim pojmom raznih ljudi o lepoti, vendar more biti lepota idealna lepota samo ena in ona mora imeti svoje zakone, svoja absolutna svojstva.

Grški modrijan Platon izvaja lepoto in dobroto iz istega vrela, po njem je lepota osobit pojav dovršenosti. Lepota sama po sebi, pravi Platon, je ena, nespremenljiva in neprehodna, popolne ne najdeš v pojedini zemeljski stvari, ali posamezno stvar zovemo v toliko lepo, za kolikor se ona približuje ideji lepote. Popolno lepoto moremo si le misliti, a ne moremo je gledati nikjer s telesnimi očmi. Za Platonom je še nebroj učenjakov skušalo točno pojasniti pojem o lepoti.

Lazje je torej reci: kdo je lep, nego: kaj je lepo? V nekem Goethejevem dvogovoru vpraša nekdo: Kaj je lepota? A drugi odgovarja: Jaz sicer ne znam, a hočem ti jo pokazati.

Nek drugi pisatelj spominja se one sužnje, za katero se je neki knez strastno razgrel baš radi njene lepote, oboževaje v njej pravi ideal krasote, a si sam ni mogel povedati, kje ima ona to amajlijo, ta čar. Nekoč je odrezal nek zlobni zavidnik lepej sužnji lase in takoj se je jela deva dozdevati nelepa, a knezu se je zdela uprav odurna ter le ko so jej lase zopet zrastle in dobili prejšnjo bujnost, zdela se je knezu zopet lepa, a nikdar več takó kakor prej. Iz tega sklepa oni pisatelj, da se v lepoti ne morejo razlikovati posameznosti ter da se lepota z razkrojevanjem uničuje kakor cvet, katerega razstavi botanikar na sestavne dele.

Mislím, da ne zgrešim, ako pravim, da je miloba

(gracija) glavno znamenje lepote. Grška pravljica pravi da boginja lepote, Venera, ima pas, katerega podeljuje ženskím bitjem, a kateremu ga podelí, podelí z istim milobo in moč, s katero si pridobi ljubezen. Ona pravljica pravi dalje, da si je nekđaj boginja Junona (kojej se lepota ne more odrekati) izposodila oni pas, da bi očarala Jupitra na gori Idi. Junona se ni torej nadejala nadvladati Jupitrovega srca sé svojimi dražestmi, nego še le s pasom milobe.

Iz tega, da boginja lepote, Venera, more posojati pas milobe, drugej boginji, je razvidno, da miloba se ne prijema lepote ampak da miloba more kakor dar darovan od lepote pripasti tudi bitju, ki je manj lepo ali celó nelepo.

In res opažamo vsak dan, da je miloba brez popolne lepote; nahajajo se žene, kojih ne se šteje uprav za lepe, ali vendar je vsak obožuje, ker oni duh milobe oživlja vsako njihovo delo in daje vsakemu njihovemu pogledu in celo najmanjšemu kretanju nekaj idealnega.

Naj se takej ženi nabere koža in pobelé lasje, njena miloba vendar vsled tega nič ne trpi. Tako more tudi biti lepota brez milobe, a taki lepoti pravi naš narod: „lepo je al je slepo“. Lepota brez milobe je kakor telo brez duše; to je ona lepota ki brzo ocvete, milobe pa ne more zatreti ni vreme, ni kaj družega.

Kaj je miloba, koja se najčešče združuje z lepoto, vendar more obstojati tudi brez nje in koja razodeva svoj čar tudi v nelepem bitju? Kaj je miloba, brez koje more sicer obstojati lepota, a more samo po njej dobiti mikavost? Miloba ovija kakor nekov čar vse telo; ona je bolj gibanje nego mir, bolj duša nego telo. Narav podaja lepoto rasti, a duša daja lepoto kretanju. Ni je lepote za človeka, v katerej bi ne bila deležna zajedno duša in telo. Najlepša ženska zdela se nam bode grda, ako se njena lepota kaže samo na površji, a barvila, trakovi in visoke pete na cipelicah niso prava sredstva, da dosežeš lepoto.

Leichtenberg pravi: Biti ono, kar nisi, je v večini slučajev mnogo težje, nego postati ono, s čimur se delaš. Zato naj se ženski svet trudi biti rajše lepim, nego delati se lepim.

Tako sem hotel omeniti načelno misel, po kojej bodem presojeval lepoto človeškega telesa in zajedno lepoto kože: ako sem se preveč odda jil, stavite to na rovaš, da sem hotel pokazati, kako more postati po milobi, ki izvira iz duše, vsaka ženska največji umotvor, kojega je ustvarila Stvarnikova roka.

Zunanja površina našega telesa je pokrita se zavojem, kojega imenujemo kožo. Ona ne varuje samo notranjih delov našega telesa, ampak ž njo tudi tipljemo in na njej se nam čisti kri. Koža se prilagoduje radi svoje prožnosti vsam telesnim formam in ne pretrže se nikjer, dasi je na nekojih krajih tanjša in prozornejša, tako da se iz pod nje vidijo krvne žilice.

Koža je dovolj debela in celo na najnežnejših ročicah debeleja od rokavic, koje varujeje roko. Ona ni povsod napeta ampak je na več krajih obično blizo pregibov nabrana in po teh naborih osobito po onih na rokah so hoteli stari narodi kakor tudi dandanes ciganke

prorokovati bodočnost. Taki osodni proroki so imenovali svojo umetnost božansko, upiraje se na sveto pismo, kjer se pravi: „in na tvoji roki bode znamenje kakor spomenik pred tvojimi očmi“. Proroki (Chiromanti) so razlikovali na roki pet glavnih in sedem stranskih črt. Prva, glavna črta se je zvala črta življenja (linea vitalis); ona začinja med palcem in kazalcem ter zaokrožajoč palec sega do zapestja. Ako je ta črta povsem jasno izražena, pomeni po sodbi ch romantov dolgo življenje. Ona stranska črta, ki se je zvala Venerin pas, med kazalcem in sredincem, znači ako je jasno izražena, srečo v ljubezni. Mlečna stezica (via lactea), postranska črta življenske črte, ako je dolga in nepretrgana, znači sposobnost za vednosti in umetnosti. Nočem dalje govoriti o tej nazoviznanosti, saj vem, da se nobena lepota več ne boji teh naborov, hočem rajše omeniti onih naborov, kojih se boji malo ne vsaka ženska in s popolnim pravom; to so nabori na čelu in na licu.

Márica.

(Pride še.)

O d g o v o r.

Jaz naj misel razvozljam,
Kaj vse skriva srčni hram,
Pevcem, iz nebes poslanim?
Vedno hrepené — a kam
In zakaj, vedo li sami?
Iz življenskih zdaj omam,
Zdaj nazaj v metež življenja.
Kaj je pevec? To le znam:
Ali sam je pravi človek,
Ali človek ni — on sam.

Anton Medved.

Človek v svojih sklepih.

Pripravljam se in sklepam,
Kakó bi sleharn dan
Preživel, le da ne bi
Preživel ga zaman.

Zdaj čutim — vsaki človek
Je dober v sklepih vsaj
In miren tudi, dokler
Ne pade v greh nazaj.

Vse, kar je kdaj zagrešil,
Pomanjšati umè,
A kar storiti sklene,
Storjeno vidi žè.

Anton Medved.

Dopis iz Češkega.

Deset let je tega, kar je prihajalo v Pragi dvakrat na teden ob 6. zvečer večje število učiteljic in učiteljev v mestno žensko šolo v šolskih ulicah. Zasedli so mesto v veliki šolski dvorani ter se razveselili, ko se je na vratih prikazal sivolasi gospod visoke vitke rasti sè svojim prijaznim in milim licem. Bil je ta gospod *Jan Lego*, uradnik češkega muzeja, ki je prihajal iz ljubezni do slovanske ideje, predavat nam najprej v slovenskem a pozneje tudi v hrvatskem jeziku. Najprej smo čitali „Nemčevo babico“ ter se učili iz nje izrazov in slovnic.

Blagodoneči, zveneči slovenski jezik, kakor nam ga je čital gosp. *Lego*, ugajal je vsem nepopisno. Iz simpatije do bratskega nam naroda slovenskega smo se učili tega jezika, ter jeli ga ljubiti. *Lego* je sè svojim entuzijazmom za Slovence še poživljal naše sočutje, da smo vzplamteli še v večji ljubezni do njih. Ko smo predavanje razumele, vstregel je naši želji ter nam dal naslovov slovenskih učiteljic, da bi tako imele živo zvezo sè slovenskimi sestrami, s katerimi bi se podpirala slovanska vzajemnost a pospeševalo še bolj znanje jezika.

To dopisovanje ni, žal, trajalo dolgo, a to ni vendar zmanjšalo ne predrugačilo simpatije do Slovencev in sočutja za vse, kar se je dotikalo njih. Toliko sem Vam hotela povedati, ljube slovenske sestre, da boste vedele kako čuti za vas bratski narod, ki plamti za vas v resnični bratski in sestrski ljubezni, ki ne obstoja le v praznih frazah, ampak se kaže tudi v dejanji, da si je visoko na severu in je med nami in Vami mogočna nemška stena. Bil je takrat prvi tak krog, ki se je učil slovenski, a bil ni zadnji; ko smo po dveh zimah zvršile slovenski in hrvatski tečaj, sledili so nam drugi učenci. Sodite potem, so li nam Slovenci mili! Bodite si v svesti da one učiteljice in učitelji, kateri gojè v sebi ljubezen k slov. narodu, bodo to ljubezen znale tudi vcepiti njim izročeni mladeži in ta ljubezen se bode potem širila v raznih vrstah češkega naroda. To sem Vam hotela reči danes za prvi pozdrav iz Češke, prihodnjič Vam napišem nekaj iz našega ženskega sveta.

Vilma Seidlova-Sokolova.

Denar in sreča.

Spisala Márica.

(Dalje).

„Če ima kaj pameti in kaj samoljubja, ne bo ga več“, reče Milena.

„Če ga ne bo, ti bo pa žal, to ti povem, Milena žal ti bo, ker ti ga še vedno —“

„Molči, ne spominjaj mi ga več, če me nočeš razjeziti. Čul je morda o moji sreči, zato je prišel, o, Irma, denar, denar, ta je mogočen magnet.“

„Ali, Milena, kako hočeš, da je znal, saj se mu je videlo iznenadenje, ko te je ugledal.“

„Komedije, komedije, draga moja in nič družega.“

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeške kože.

(Dalje)

Neka Francozinja je rekla nekda: Ko bi me bil Bog pri ustvarjenju človeka uprašal, bila bi mu rekla, naj vse gube telesa spravi v nogin podplat, ker je to edini kraj, kjer bi jih človek mogel imeti, ne da jih drugi vidi. Uzroki, da nastanejo gube, so razni. Ker je mladost doba rastenja, mora biti koža prožna radi polnečih se telesnih form, a nasprotno v starosti, v dobi padanja, je koža medla in za obseg telesa preširoka in se zato nabira. Nadalje vse, kar mršavi telo in zmanjšuje njegov obseg, vse to dela kožo medlo in jo nabira. Zato nabirajo žalost, skrbi, duševni naporji kožo že mladim ljudem. Poleg tega je še ta nesreča, da se ženskimi koži rajše nabira, nego moškimi, zato, ker je njihova koža nežnejša. Tople kopeli in toplo podnebje delajo kožo medlo in pospešujejo njeno nabiranje. Zato se Turkinjam in Zamorkam nabere čelo že jako zgodaj, v tem, ko ostaja v mrzlejšem podnebju delj časa gladko. Mrzla voda, katera naj se uporablja že v detinstvu, bode najboljši lek proti naborem.

Koža varuje ostalo telo, ona izločuje in prijema razne snovi, ona služi za tipanje. Tipanje je občutna podlaga za spoznanje oblike, velikosti, teže, trdosti, mehkoobe in toplote; seveda je treba, da živci priobčijo občutke mozgu in da jih razum povoljno obdela. Tip je na raznih mestih telesne kože bolj ali manj razvit. Najbolj je razvit na konci jezika, na prstih in na ustnicah, a najmanj je razvit na hrbtu.

Kar se tiče izločevanja kože, je to znamenito zato, ker koža s hlapenjem čisti kri od velikih nepotrebnih tvarin. Hlapenje kože se vrši na dva načina: Ali v formi nevidne pare, ali v obliki kapelj t. j. v potu. Hlapenje v formi pare godi se neprestano in po vsej koži, a znoj se javlja samo v nekaterih slučajih (od velikega telesnega napora, od duševne razdraženosti, od velike vročine) in še tedaj samo na nekih delih telesa. Korist, katero imamo od hlapenja, je najprej ta, da se toplota telesa s potenjem regulira, potem pa zato, da se s tem izločujejo iz krvi neke škodljive snovi (ogljenčeva kislina, dušik). Ako bi se to hlapenje zabranilo, moral bi človek poginiti. Bequerel in Breschet sta za poskus obrila psa in pomazala mu kožo s firnižem in tako zabranila hlapenje kože, ali pes je po nekolikih urah crknil.

Koža je razne barve. Ne mislim tu na črno bojo Zamorcev ali na medeno Indijancev, ampak mislim na različnost evropske kožne boje. Različnost barve dela to, kar zovemo polt (teint).

V Evropi razlikujemo štiri glavne razne polti: belo, rožnato, rjavo in rmenó polt.

Bele polti, koja se obično drži za najlepšo in katera je tudi najvažnejša, so navadno plavolasi in rdečelasi, ali na poslednjih je belina polti pomešana obično z rjavormenimi pikicami in pegami. Bela polt v svojej največjej čistobi je podobna belemu vosku, ali najčešče prehaja na rdečkasto ali na rmenkasto barvo. Črnolaso devo bele

polti drže za največjo lepoto največ radi tega, ker so ti pojavi redki.

Rdečkaste polti so večinoma polne in krvne ženske, a tudi ta je tem lepša, čim nežnejša je. Polt postaja rdečkasta od tega, ker je v koži in pod kožo več krvi, koja se kaže posebno na svetlem rdeče barve. Rdeče polti so večinoma temno-lase lepotice, a da je ta polt lepa, ne sme biti pomešana s temnimi pegami, kar se često opaža pri čvrstih, kmétskih devojkah.

Rjave polti so večinoma oni, kateri morajo mnogo bivati na zraku in na solnci. Če se rjava polt spaja z lepimi lasmi in nežno kožo, tedaj more tudi ona biti lepa, osobito, ako se približuje rdečej polti.

Najmanje se ceni rmena polt, če tudi ni vselej posledica kake bolezni. Rmene polti so navadno nagli, jezljivi ljudje, ki se lahko razsrdé.

Vsaka teh polti preide lahko vsled bolezni, starosti ali drugih uzrokov v drugo vrsto polti; tako prehaja bela v rmeno, rožnata v rjavo. Osobito opažamo pri dekletih, katere so do nedavnega bile najlepše rožnate barve, da obledé kar mahoma. Ako poleg bledobe prično še veneti, tedaj se lahko za trdno reče z Boileanom, da boleajo na bolezni, proti kateri je več zdravnikov; saj še Ovid pojé: „Bledo bodi vse, kar ljubi, ker je bleda boja bo a ljubavi“.

Da bi se zakrila nelepota polti, iznašli so ličila. Ličilo se zove ona tvarina, katero vpotrebljavajo, da olepšujejo polt, ali da jo popravijo, ako jo je starost, razkošje ali strast izgrdila. Ali Lafontaine pravi: „Ne moreš se z ličili vmakniti zobu časa; podrtine hiše moreš popraviti ali podrtine lica nikdar!“

Čudno je to v razvoju človeštva, da so navzlic vsej razliki mode in občajev rabili ličila tako divji, kakor izobraženi narodi, samo s tem razločkom, da se v izobraženih narodih ličijo le ženske, v tem ko se v divjih narodih ličijo tudi možki, a ti samo zato, da so videti bolj divji. Kakor je v nas gizdalinov, koji se radi ponašajo z obleko, tako tekmujejo mladi Indijanci v izbiranju črt in barv svojih ličil.

Teško je reči, kdaj so se začele ženske ličiti. Po preroku Henochu učil jih je temu že pred potopom angelj Azaljel. Stari zakon spominja šestokrat ličila. Hiob imenuje eno svojih hčerâ „škatljo raztoka“; ker se je rada s tem ličila. Jeremija prerok pravi Sionskim hčeram: „Ako se tudi sé zlatom kinčate in lice ličite, vendar Vas bodo zmagalci gnali v smrt“; a v kraljevi knjigi se pravi: „Po tem je Juj prišel v Izrael, a Jezavelja, ko je to slišala, si je namazala svoje lice in nakitila si glavo svojo, pa je gledala skozi okno. Krasotice sirske, babilonske in arabske so sledile temu primeru, a tudi kristjanke se mu niso odrekle. Zato se jezi sveti Cyprian na mlade kristjanke in pravi: „ne mažite si oči z vražjim raztokom, ampak perite jih z božansko vodo Jezusa Kristusa“.

Tudi v izboru barve so vladale v raznih narodih razne mode. Stari Bretanji so se ličili z modro bojo, nekateri Zamorci se ličijo z rdečo, na otoku Sombrero z rmeno in zeleno, a v Tunizu more dekle biti lepo le

* Neko mazilo za lice.

tedaj, ako z indigo modrilom namaže podbradek in trepalnici. Belo in rdeče ličilo so iznašle že Grkinje, a od njih so ga posnele Rimljanke; Horacij in Ovidij spominjata prav često ličil.

Menda ni treba niti spominjati, kako je z ličili v sedanji dobi. Spominjati se pa moram besed onega ostroumnega francozkega pisatelja, ki je rekel, da se ličijo samo one ženske, katerim je več do tega, da ljudem ugajajo, nego da jih ljudje spoštujejo. Glasoviti Louis Mercier spominja iz dobe francozke revolucije razgovora med neko pariško markizo in njeno sobarico Marton. Markiza je vprašala sobarico: Kaj je novega? A ona odgovori: Gospa, govori se o ustaji, katera se gotovo pojavi še danes. — Je-li to možno? — Da, gospa, govori se o plenjenju, o rušenju in o odpeljatvi ženskih. Slišala sem, da bodo te grdobe vse ženske pobili in pravijo, da one, katere se tem neljudem bodo zdele lepe, one bodo žrtve nedolžnosti... Ali, pretrga ji markiza besedo! Jaz se vsa tresem, obleci me — Marton — hitro — Marton — moje rdečilo sem! Urno moje rdečilo sem! Za Boga! Kakova sem v obrazu? — bleda — pretrpljena — prava grdoba sem — ubijajo me!...

Ličila so licu prav škodljiva. Poglejte lice, katere koli igralke (katere so seveda prisiljene, da se ličijo) pogledajte tako lice po dnevu, ko ni še barve na njem! Njena koža je suha, brez živosti, razpokana, siva in nabrana. Razven tega je v večini ličil takih sestavin, katere so tudi obcnemu zdravju škodljive, kakor: svinčeno belilo, sublimat, cinkovo belilo in rdečilo, a isto je, naj se dajajo strupi telesu od zunaj ali od znotraj.

Nekatere lepotice (večina teh niti ne ve) jedó arsenik v malih obrocih radi lepote polti.

Dási bi ne smelo biti strupa v nobenem ličilu, nahaja se vendar prav često, a lepotice trpé vsled tega razne bolečine: krč, nezavest, živčne bolezni, omotico, sušico, venejo in ginevajo.

Odvracáje ženske od ličenja, nečem reči s tem, da naj ne negujejo kože in = teinta = saj smo vsi moški in ženske dolžni negovati kožo, a to radi zdravja, radi družtvene prijetnosti in radi lepote. Ne more biti zdravja brez negovanja kože in tudi družba bi po pravici prezirala vsakega, kateri zanemarja svojo kožo; zakon lepote zahteva od vsakega izobraženega človeka, da se prikazuje v najplemenitejši človeški podobi. Treba je torej vsa lepa svojstva kože negovati kolikor možno. Ta lepa svojstva so: da je čista, da je brez duha, da je bela, gladka, prozorna, da ima zdravo in živo barvo in naposled, da ni na njej peg ne spuščajev. Kakor se pa razlikuje umetnost od narave, tako se razlikuje umetno-lepo od naravno-lepega.

Glavni pogoji lepote so: zdrav porod, zdrava telesna odgoja, jednostávnost življenja in nrvnost. Oni, kateri mislijo, da je treba še le tedaj misliti na razvijanje lepote, ko so dekleta dorasla, se silno motijo. Kdor je zanemarjal dolžnosti do tedaj, da ne pride več do svrhe. Že pri porodu, da, še pred njim, je treba misliti na to. Zdrava mati, zdrav porod, je prvi pogoj naravnemu ne-

govanju lepote. Potem je treba paziti, da se deca razvija telesno kolikor možno lepo in dobro.

Glavni pogoj negovanja lepote je nadalje redno življenje tako telesno, kakor duševno. Kdor teži za naravno lepoto, treba da pazi na pravilen način hranjenja. Znamo, koliko vpliva hrana na razvijanje cvetja (kako se razlikuje oplemenitena rastlina od divje!) znamo tudi, kako dobro vpliva na živino redna in primerna hrana. Kako bi ne bilo enako tudi v ljudeh?

Poglejte blede in suho lice siromašnega človeka, nabuhlih in popačenih lic, a potem pogledajte v premožnejših ljudeh spačene oblike nekđaj tako lepih mladeničev in deklic, kateri so se pokvarili tlačéči si želodec s hrano, pokvarili se z razkošjem in brezdelavnostjo!

Ni-li vsakdo zapazil, da je po mestih v siromašnih ljudeh tako malo lepih otrok pa če nas tudi od daleč moti lepota njihovega očesa, las, lica, rasti, vidimo od blizo vendar, da so poteze surove, koža nelepa, boja odurna in še več takih nedostatkov; a evo, na deželi nahajamo poleg vsega priprostega življenja in jednostavnih potreb, toliko lepe dece, katerej ni treba družega, nego bele, mehke od solca ne zažgane kože in čiste obleke, da bode po mestnem okusu lepa.

Márica.

(Pride še.)

Smehljaj se mi!

Kadar iskreno prosim te,
„Smehljaj se mi ljubo!“
Takoј me stisneš na srce
In spolniš željo to.

Tedaj v objemu ti drhtim
In sreče zrem sijaj —,
Za nasmehljaj pa sladki tvoj
Ti dam poljuba slaj.

Kristina.

JUNAŠTVO.

Pokaži, moj bratec, kako si se vrezal, pokaži,
Joj, rana ti zije in curkoma lije ti kri!...
Oh, revež ti mali, takoj si jo s slino namaži,
Za rane zdravila dobiti prě boljega ni...

In glejte junaka, kako bolečine prenaša,
Brez joka in stoka, možato brez vsake solze!
Da, skoraj bi rekla, da punico mojo prekaša,
Ki ondan odbila si malo ne pol je glavě.

Márica II.

da tudi ta ljubljena Volga ni vselej tako krasna, kakor danes, ko v njeni globini odseva nebo in nu površini bliska solnce ter so bregovi pokriti z mladim, vigrednim zelenjem, da so tudi na njej dnevi strašne burje in viharjev, kadar razburjena vse lomi na svojem potu in požira v svojo sedaj pokojno in laskavo globino toliko žrtev, toliko človeških življenj . . .

„Da“, mislil je, „glej, midva ljubiva drug drugega, kakor le kdo more ljubiti in v vsem odseva del naše sreče in ljubezni . . . ali, ali, morebiti pride dan, ko se to izpremeni, ko tndi midva, tako se ljubeca, začutiva, da je vsa to bilo samo pena in zmeta! Ona me prevara in neha ljubiti in jaz njo! . . . Ali je mogoče, da se to v resnici kedaj zgodi!“ vprašal je sebe z grozo in tugo in prihajalo mu je strašno že pri sami misli, da bi se mogla njuna krasna sreča skaziti in končati, kakor se je skazilo in končalo na milijone človeških sreč . . .

„Ni treba misliti o tem . . .“ rekel je sam sebi z boleščjo, „osobito zdaj, ko je vse tako krasno . . . Pustimo, da se meni to zdaj tako dozdeva, da mej nama ne bode kakor pri drugih in da se bode nadaljevala najina sreča na vselej . . . pustimo, naj se mi to dalje dozdeva . . .“

In on je potegnil Zino k sebi ter goreče poljubil njene čiste oči, katere so zdaj tako radostno, s tako ljubeznijo gledale njega in mu obetale to srečo in to ljubezen še daleko, daleko tam v prihodnjosti . . .

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji človeške kože.

(Dalje)

Kar se tiče vrsti hrane, trdè nekateri fizijologi, da preobilna mesnata hrana ne podivjuje samo telesa, ampak tudi dušo in нрав, a da je nasprotna obilna rastlinska hrana lepoti najkoristnejša; ona oblažuje naravo človeško ter podaja telesu mehkeje in blažje oblike. Zato trde zopet isti fizijologi, da je v narodih, koji se bavijo največ s poljedelstvom, tudi največ lepih ljudi. Poleg hrane treba je še gledati na probavljanje. Kdor hoče, da bode in ostane lep, mora paziti na probavljanje in paziti, da si ne kvari želodca, ker kadar se pokvari prebavljanje, delajo se v želodcu mlečne in octeve kisline, ki se rade izločujejo v koži in kvarijo polt. Kdor ima torej tako polt, ki se mu često in lahko skvarja, naj ne jé takih jedi, koje napravljajo mnogo mlečne in salovne kisline; ne sme si torej preveč oblagati želodca ali jesti mnogo sladkorja, mnogo sira ali masti. Tudi bdenje in spanje ter prava mera v obeh ima svoj upliv na lepoto kože. Kdor spreminja noč v dan in dan v noč, kdor lega po polnoči po poznem delu ali jelu, ter spi zopet družega dne do poldne, naj ne upa, da ostane lep. Naravna lepota zahteva, da zgodaj legate in zgodaj vstajate. Človek, ki živi po noči, cvete kakor cvet, kojega mesto, da bi solnce grelo, uzgaja se le pri luči, ali celó v temini. Dokazano je, da po. dolgem jatanjem spanji, osobito, če se po njem pereš z

mlačno in ne z mrzlo vodo, postane koža mehka in zabuhla. Glavni pogoj lepote je: čistoba, umivanje in kopanje. To spoznavajo izmed vseh narodov najbolj Angleži. Anglež bolj ceni telo nego obleko, ker pravi: kar je bliže koži, to bodi čisteje in lepše; zato je njegovo spodnje odevalo dražje od zgornjega in radi tega se Angleži perejo in kopajo tako često. Kako je v nas? Koliko je v nas ljudi, koji se umivajo le enkrat na dan in še tedaj le obraz in roke, a samo ob nedeljah menjujejo perilo, samo enkrat se v letu kopajo ali zato menjajo po večkrat na dan zunanjo obleko, koja se vidi. Česar se ne vidi, to za nje ni vredno, da se neguje. Čistoba je, kakor pravi Addison, dojka in hraniteljica milobe in ljubezni, ona je čuvajka zdravja in naravne lepote.

Kopanje je koristno iz dveh vzrokov: ono pospešuje čistoto in krepí teló. To so čutili zakonodajatelji že v najstareji dobi ter so prav sé zakonom silili ljudi na kopanje, kakor Mojsija in Mohamed. V Grkih in Rimljanih je bilo povsod javnih kopeli za ljudstvo. S kakimi stroški so se dvigale one veličastvene zgradbe, katerih razvalinam se čudimo še danes. A kaj se stori danes za javna ljudska kopališča, dasi so ona največja potreba za ljudstvo? Malo in premalo. Vsi, kojim je na srci blagor in sreča narodova, morali bi skrbeti za to, da se dvignejo javna ljudska kopališča povsod po naših mestih osobito pa v Zagrebu (Ljubljani), koja bi moglo ljudstvo upotrebovati za malo novcev in z malo izgubo casa. Ni treba dragih, od mesta oddaljenih kopeli, ampak treba je napraviti v njegovi sredi javno kopališče, v kojem bi se mogel za malo denarja, ali ako možno zastonj, vsakdo kopati. Glejte n. pr. Angleže, kako dvigajo povsod javna kopališča, če imajo dovesti vodo od Bog zna kakove daljave.

Naposled je treba, da se spominjamo duševnega in nrvnega pogoja lepote, po kojih zadobiva ona še-le pravo življenje. Med te pogoje spada najprej delo. Bresposlenik in lenuh ne more biti nikdar ugoden v pristojnem in nrvstvenem društvu; on more sicer biti nacifrana goska glumač z ugodno masko ali nobena lepa prikazen. Moža brez koristnega posla primerjal je nekdo bujnemu trnju na obdelanej njivi človeške družbe, a ženo brez koristne zabave metulju, koji se ziblje od enega cveta do družega, zgubljuje od njih sijajni prah svojih kril, dokler se ne izgubi naposled med plodovitim klasjem.

Kdor teži za lepoto, ne sme biti prestrasten, kajti kako more biti lepo, kar ni umerno, složno? Dobro vemo vsi, da strasti, ki sé svojo razuzdanostjo rušijo duševno harmonijo, vrezujejo z ostrimi črtami sledove svoje neskladnosti v obraz, pačijo in grdijo tudi največjo lepoto.

Treba je še dodati, da kdor hoče biti naravno lep, mora nrvstveno živeti; nrvstvenost je ono vrelo, iz kojega zajema telesna lepota plemeniteji izraz; nrvstvenost podaje pogledu človeški čar, osobito dražest resnosti in posmehu usten, a vsemu telesu ono dostojanstvo, ki premaga tudi surovega človeka. Razuzdani človek, in naj mu je dala narava obličje samega Apola ali Venere, ni nikdar v istini lep in vsa njegova lepota je zaman v očeh nrvstvenih ljudi.

Iz tega, kar sem povedal, sledi, da naravna lepota stoji na istem temelju, na katerem stoji zdravje, zato je povsem resničen izrek, da ne more biti lepote brez zdravja.

Da preidem zopet na negovanje kože, naj povem, da se mora vsaka ženska varovati vsakega vpliva, ki bi škodil njeni lepoti. V vsakem času in v vsakem naobraženem narodu vporablja so žene pihalk, solnčnikov ter pajčolanov.

Solnčnik in pahljača imata varovati teint ženskega lica od prevelike svetlobe, odbijati bliščobo solčnih žarkov, hladiti in delati senco. Večji solnčnik (entouscas) zajedno hladi in dela večji prepah, osobito ko je zrak sé solnčno svetlobo jako segret. Pahljače se večinoma zlorabljaajo. Nekatere lepoticice, koje na bode na koncertu, v gledališču, ali na posetu, ne smejo držati pihalke drugače, nego da si ž njo lice in prsa vedno hladé. Vroče lice, koje se često hladi s paljačo, ne more dolgo ohraniti svojega teinta pa take lepoticice zbolé tudi prav lahko na očeh in v grlu.

Pajčolan so izumili, da čuva žensko lice, ali imejte pajčolan le proti vetru in mrazu ne vedno, kajti baš on pokvari teint najlažje, vpliva na pogled očesa in včasih tudi na oko samo. Pajčolan naj bo redek in tenek, črn pa tem bolj, ker on kvari najbolj brst (teint) kože, ker sprejema v se največ solčnih žarkov.

Kožo moramo tudi krepiti in krepiti se z umivanjem in kopanjem. Po umivanju treba se marljivo trti (frotirati) sè suho, debelo teračo (brisačo) ali še bolje s flanelasto rokovico, ker se s tem pospešuje krvni tok po površini telesa in to bi imele delati posebno vse one gospe, ki sedé mnogo. Tako umivanje se priporoča posebno zvečer, predno se gre spat. Po umivanju naj se še koža na licu, na vratu in na rokah namaže z mandeljnovidim oljem ali še bolje s cold-creamom.

Nadalje ne sme obleka biti pretopla, ker se s tem jemlje koži potreben zrak in s tem postaja koža mehka, izgublja barvo, srbi itd. Tu se mora opomniti, da bi se moralo bolje gledati na odevanje telesa. Tako so n. pr. gospe po zimi na zgornjem telesu preveč, na spodnjem pa premalo oblečene. Da se koža okrepi, treba je tudi čistega, svežega zraka in pravičnega dihanja. Kako more n. pr. imeti zdravo kožo ona gospa, ki sedi ves dan zaprta v sobi, kjer je zrak topel, pokvarjen z vonjavami, cvetjem in svetlobo sveč. Poglejte ljudi, ki so po svojem pozivu prisiljeni živeti v pokvarjenem zraku, kako so blede in bolne kože.

Kakor zrak, tako je potrebna tudi svetloba za naravno lepoto kože. Brez svetlobe ni barve ni cvetja.

Cepljenje kózić je glavno in najbolje ličilo. Ono ne samo, da reši smrti toliko otrok, ampak varuje tudi lice od njegovega največjega neprijatelja, od kôz (osepnic).

Naposled moram svetovati, da se kolikor možno malo uporabljajo kterasibodi umetna sredstva za lepšanje kože in brsti, ker vse kvarijo kožo, ako niso baš osnovana na temelju znanstva, česar pa nestrokovni svet ne more presojevati. Zato tudi nečem tu le govoriti o njih, kakor tudi ne o kožinih boleznih, ker se bojim, da bi s

proučevanjem o zdravljenju bolj škodil nego koristil. Kdor ne pozna natanjko človeškega telesa, kdor ni opazoval začetka, razvitka in nadaljnega širjenja bolezni, kdor ne pozna svojstev in delovanja zdravil, oni naj se nikdar ne zdravi sam. — Tudi najčistejša riževa moka škodi teinetu; treba je torej tudi to sredstvo rabiti le malo, vsekako pa izmivati si z lic predno se leže.

Kar se tiče ličil, opomnim samo, da vsak, koji jih vporablja, vzbuja sum, da ali ni bil nikoli lepe brsti, ali da jo je izgubil. Kdor ima lepo brst, temu ni treba nikakih ličil.

Ninon de Lenclos je bila v svoji dobi najlepša gospa na Francoskem ter je bila še v svojem 90. letu nežne, sveže in mlade kože. Mnogi so jo zavidali in mislili, da ima ona kako tajno sredstvo, da si ohranja tako polt. Nekdo od njenih čestiteljev jo zaprosi nekoč, naj te svoje tajne ne nese sabo v grob, ampak naj pové njemu to sredstvo. In res ga je uslišala. Pokazala mu je vrč hladne vode in kos flanele. Ali Ninon de Lenclos ni bila v svojem času samo najlepša, ampak tudi najbolj bistrournna Francozinja. Ona je svojemu čestilecu pokazala le polovico tajne; druga polovica je bila v moči in razvitku njenega duha. Ninon de Lenclos je bila samo zato najlepša, ker je poleg svoje telesne lepote bila najbolj bistrournna med francoskimi gospami, a jaz sem že rekel od začetka, da ni prave lepote, ako ne sodelujeta zajedno duh in teló,

Márica.

Ljubica.

Jamici v ličecih
Ljubki ima,
Kadar obrazek mi
Njen se smehlja.

Strah pa — če ljubica
Kaj se srdi,
Strele mi mečejo
Njene oči.

Zobkov pokažeti
Vrsti se dve,
Beli kot snežec je
Vrhu gore.

Bliske ognjene jaz
Hitro gasim,
Ko jo na srci spet
Tesno držim.

Kristina.

Mati in sinovi.

Naš realen čas, ki je napovedal boj vsem uzorom, vplival je tudi na družinsko življenje. Današnja moderna vzgoja sosebno krši iskreno razmerje med materjo in sinom. Dandanašnji se še redkokedaj sliši, da ta ali oni sin spolnuje naravne dolžnosti ljubezni in spoštovanja do svoje matere, a če se imenujejo taki slučajji, vidijo se nam kot nekaj čudež. To pa je gotovo slabo znamenje! Večina sedanjih doraslih sinov odtujena je materi svojej

opuste take zabave. Največji nasprotnik strahu je resnica, lastno prepričanje. Otroci morajo dobro poznati svojo okolico in naj se opozarjajo na naravne posledice uzroka in učinka. Za kakov njim temen učinek, naj si sami poiščejo uzroka, sosebno, če jih je baš isti učinek vstrašil. Kakšen ponos in kolika samozavest, če se jim posreči, da ga dobe! Omenimo n. pr. pokanje pohištva! Otrok se ostraši in vpraša, kaj poka in zakaj in Bog zna kakšna prašanja še stavi v jednej sapi. Naivna ali pa recimo rajši nevedna in babjeverna glava odrezala se bo bržkone z vzdihom: „O moj Bog, znamenje, že spet bo umrl kedo v žlahti! Znamenje je, dete, znamenje!“ Pametna mati podučí otroka celo drugače! Kadar so okna odprta, navleče se pohištvo vlage in se raztegne, ob lepih solčnih dnevih in po zimi, ko se kuri v peči, se pa les spet posuši in skrči in tukaj tiči vzrok pokanja.

Važno je tudi, da se sprijaznijo otroci s temo. Prepričati se morajo, da tema nima za človeka drugih skrivnostnih nevarnosti, nego to, da se lažje spodtakne in pade ali pa se z nosom kam zaleti, zato pa imamo roke, da tipljemo pred seboj, če ni luči pri rokah. Pa tudi tukaj se gre lahko predaleč, kajti nekateri menijo, da se mora otrok navaditi na temo tako, da se sili biti sam v kakšnej temnej sobi. Nekaj časa, pa le nekaj časa bo otrok tih in miren, potem pa mu domišlja vedno bolj razdražuje živce, jok in strah je tu.

Če si otrok ne upa stopiti v temno izbo, prašaj ga z največjim začudenjem, zakaj si ne upa. Ako pove, da ga je strah, pokaži mu, da tebe nič ni strah in pojdi v izbo namesto njega. Otrok videvši, da se tebi ni nič žalega pripetilo, sosebno če prideš z nalašč veselim obrazom iz teme, pojde potem sam ob tvoje roki v izbo s teboj. Prišedši noter, govori ž njim z navadnim glasom, ne šepetaje in kretaj se kolikor mogoče pogumno in smelo. Otrok naj se v tem prepriča, da je soba ravno taka, kakor po dnevi, potem pa se prižge sveča in vpraša se z mirnim glasom: „Kaj ne da se prihodnjic nič več ne boš bal, ko si videl, da ni nič strašnega in nevarnega?“ To navadno pomaga, kajti človek se boji le pred tem, česar ne pozna in ne razume.

Kar se tiče pripovedek o duhovih, o mrličih, o čarovnicah in o enakih predmetih opozarjamo še enkrat, da se morajo strogo prepovedati. Tudi bajke se otrokom ne smejo praviti prerano, a v poznejšem razvoji so imenitno sredstvo v povzdigo srčnosti v mladih prsih. Tudi takih iger se ne sme trpeti v otroški sobi, v katerih imajo otroci navado, da se strašijo med seboj, kajti ne le da se tako vadijo bojzljivosti, ampak tudi na zdravji si lahko škodujejo za vse — življenje.

Priredila Mária II.

Očetu.

Jaz delam ode, vi delate sode, moj oče.
Nikomur menda ne delava škode, moj oče.
Za sode je treba dokaj vina,

Nekoliko vina tudi za ode, moj oče.
A svet vzdihuje, da nima denarjev
Da vinske gorice mu več ne rode, moj oče.
Zató iz posode mojega srca
Prav dolgo pesem kipela ne bode, moj oče.
Vi slutite prav. V poznejših letih
Jaz tudi bojim se bridke nezgode, moj oče,
Da ne bi ostala po težkem deli
Nazadnje samá in — prazne posode, moj oče.

Anton Medved.

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji duha in srca.

(Dalje)

Jean Nevisan je v nekem svojem francoskem epigramu dejal, da lepota ima trideset dražesti na sebi. Jaz pa dodajem, da ženska poleg vseh teh 30terih dražesti ne more biti lepa, ako nima duhovne lepote. Kaj je zunanja lepota brez lepote duha? Nič drugega, nego kip, v kojem je življenskih boj in življenskega kretanja toda brez toplote in milote. Nek Italijan je zaznamoval tako lepoto tako-le: Bila je tako divna, tako božanstvena, pa tako hladna, da sem se, govoreč ž njo, prehladil.

Ako vzamemo, kakor sem dokazal v prejšnjih razpravah, da je milota največji izraz človeške lepote, da baš ž njo človek osvaja in privlači, tedaj moramo trditi, da ona ne prihaja toliko iz zunanjih oblik, kolikor iz notranjega človeškega bistva; ker se miloba ne izgubi ni tedaj, ko je telesna lepota že davno odcvela. Najlepša slika in najlepša gospa brez notranje lepote, proti kateri je zunanja le nekakov transparent, očara sicer čutila, ali ta čar ni dolgotrajen ter nima onega izraza, koji nas sili, da zunanjest cenimo manje nego notranjest.

Zato se često dogaja, da izobraženemu človeku devojka sicer ugaja na prvi mah radi svojih zunanjih svojstev ter se mu tako omili, da se v njem vneme živi ogenj ljubezni, ali ta devojka, na kateri so njegova razdražena čutila spregledala njeno duševno nelepoto, postane mu s časom ravnodušna; da, osvoji ga celo druga deva, katera ni po zunanjesti ni z daleč tako lepa, ali koja zna osvojiti sè svojo duhovno lepoto in milobo, temi tajnimi čari človeškega bitja. Dogaja se često, da lepe, duhovite in milobne gospe cenijo kakega moža, na kojem je zunanjest sicer dovršena, ali koji nima znamenj notranje lepote tem manj, čim več občujejo ž njim.

Ta notranja lepota nastaja v možkih in ženskih z naobraževanjem duha in srca, z negovanjem misli in čustev ter s plemenenjem človeške ukupnosti; ona se pokazuje v vseh formah, kretanjah in izjavah človeških, ona vlada s pogledom, s kretanjem, z govorom in dejanjem.

Govoreci o odgajanju duha, moramo opomniti, da treba že v otrocih početi z duševno gojitvijo.

Najprej bi se moralo dete, koje se je telesno lepo razvilo, takoj navaditi samostojnosti. Treba seveda to sa-

mostojnost uporabavati pri opravljanju malih poslov, za izvrševanje kakove male naloge itd. ter je navaditi, da se samo umiva, ssmo češe, samo oblači. Čim prej bo dete v takih rečeh samostojno, tem prej bode postajalo tudi duševno samostojnije. Treba je tedaj, da vsadimo že v detetu samostojnost. Potem je treba paziti, da otrok vsa ta mala opravila opravlja brzo; že dete je treba učiti, da štedi vreme, a blagoslov tega nauka plača se pozneje.

Odgoja more uspevati brez šibe, brez psovanja, brez zapiranja, brez pretrovanja hrane, ako se že za rana oprezno postopa z deco. Kar se tiče daljnega odgojevanja dece, trdilo se je v stari dobi (hyala Bogu, da je minolo!), da se deklice ne smejo učiti pisati, samo da ne bodo mogle sestavljati ljubavnih pisem. Kakor da bi ne zadostovali pogledi! Pozneje se je odgojevalo deklice po onej metodi, koja je bila obična osobito na Francoskem ter se lahko pove v treh besedah: „držite se ravno pokonci, obračajte oči, ne odpirajte ust“. V sedanji dobi, ko vse napreduje, zahteva se seveda tudi od ženskega spola obširnejša in globočja naobraženost. Zato se ne sme le mehaniški vaditi učenk, kar se, žal, čestokrat dogaja n. pr. pri učenju glasbe in petja ali risanja, kjer gre le za to, da učenka mehanično odigra ali odpoje nekoliko pesem, ali prerise nekoliko oblik. Pri učenju vsake umetnosti bi bilo treba paziti, da učenka dobro razumi bistnost te umetnosti, a ne, da se nauči le kopirati že gotovo umetnino. Vsaka učenka bi se morala naučiti vsaj tóliko pravil umetnosti, da bi mogla vsaj razumeti, zakaj je ona umetnina sestavljena baš tako, a ne drugače. Razlaganje znamenitih umetnin močno razvija njihovo razumevanje, tako, da se naposled tudi samostalno spoznava njihova lepota in po tem načinu se pride do onega pravega uživanja, koje blaži srce in povzdiguje dušo.

Povsod so se začela dvigati višja deklinška učilišča, zato bi moral vsak oče in vsaka mati paziti na to, da jim se deklice kakor dečki nauče kakove obrti, da zamorejo, ko odrastejo, postati slobodni in samostojno stati na svojih nogah ne trepetajoče pred bodočnostjo. Imetje, plemstvo in roditeljska čast, vse to se more izgubiti, a znanje nikdar. Zato nam treba znanja, znanja in zopet znanja! A znanja ni brez učenja, brez razvijanja duha. Ako se duh sicer razvija ali omejeno in jednostransko, tedaj izgine s časom vsaki nagon za razvijanje v kaki drugi smeri. Duh takih ljudi se stisne v mal kolobarček pojmov, a izven teh ne bode ničesa razumel, ničesa cenil.

Dolgotrajno, brezmejno napenjanje mozga je isto tako nezdravo. Imetje se more najslabše posledice, ako se že za mladih nog pretirava in prenapenja duševno delovanje. Kolikokrat čujemo, da je poginil mladenič, katerega znanju in uma se je vse divilo. Prenaglo je živel, naglo je tudi umrl. Zanemarjajoč svoje telo, ubijal je tudi svojega duha, dasi ga je negoval tako brižno. Telo in duh sta v velikej in tesnej medsebojnej zvezi. Boleha li telo, ne more tudi duh ostati svež in narobe.

Brez uma in razuma ni je lepote. Moža brez inteligencije moremo le pomilovati, a lepa gospa bode brez nje mnogo neugodnija od nelepe. Z inteligencijo ople-

menjujemo čustvo za lepo in dobro in spopolnujemo ukus. Glede dela moram opomniti sledeče:

1.) Delati je treba samo po dnevu. Vsako delo po noči je zdravju škodljivo kakor n. pr. v nekojih službah. V obče bi morali vsi, koji delajo duševno, paziti na to, da ne napenjajo mozga predolgo tudi ne dolgo z enim in istim delom. Mozgu je treba dosti počitka, osobito mnogo spanja najmanj 7—8 ur. Nadalje ne sme se mozeg trošiti v delu, za katero se nisi dovolj pripravil. Pri duševnem delu je treba tudi osobito paziti na hrano in prebavljanje, na tok krvi in na dihanje. Zato je treba imeti čist, dovolj topel zrak, jelo mora biti hranilno in lahko prebavno.

2.) Človek more mnogo delati, ako si dobro razdeli čas in moči. Kakor uzor tacega človeka moramo omeniti Platona, kateri v 81. letu, ali Isokrata, koji je še v 99. letu mogel pisati knjige. Ako je možno, naj se vsakdo privadi na odrejene ure dela; ker nič ne utruja toliko, kolikor delo brez prave razredbe. Ure za delo je treba tako urediti, da se začinja telesno ali duševno delati, dokler ni minolo prvo probavljanje v želodcu.

3.) Treba paziti, da opravljamo ono telesno gibanje, koje je zaostalo radi moralnega dela po duševnem naporu.

4.) Čuvati se je treba prevelikega napora. Ko človek čuti, da mu postaja glava težka, misel počasna, duh raztresen, dihanje težko, mišice drhtave, tedaj mora takoj ostaviti delo.

Le oni, koji dela, je vreden da živi. Vsak brezposlenik je bolan na duši in telesu pa naj še tako kaže svojo zadovoljnost, vidi se mu vendar v vsakem kretanju utrujenost, preziranje samega sebe in vsega sveta, a takov človek propade duševno in telesno.

Postopanju se je treba ustavljati za rano z gojitvijo duševne lepote. Ali prav v tem greši se jako mnogo. Večina ljudi odrašča brez vsake odgoje duševne lepote. Kaj se razumeva v sedanji dobi zn duševno lepoto? Duševno lep je po mišljenju velike večine ljudi oni človek, koji čuti otožno, sentimentalno, ali se igra s poetičnimi frazami, ali kaže nekaj diletantizma v kateri bodi umetnosti.

Tak človek je pogledal malo v estetiko, okusil nekaj beletristike, a morebiti tudi sam skoval kakovo pesmico prigodnico. Evo to je moderna naobraženost brez prave duševne oplenitbe, naobraženost koja ni več vredna od onega kopičenja tujih jezikov, radi katerih se ne zna v *maternem ni dostojko pozdraviti kamo li pravilno pisati*. Vprašajmo tako, po njenem menenji dovršeno naobraženo krasoto, o gibnej sili parnega stroja, o tajnah brzozjavne žice, vprašajmo jo celo o razliki med kuhanjem in pečenjem, pa nam ne bo znala odgovoriti. Odgoja duševne lepote se je na ta način vrgla le na to, da se omiliš svetu s tem, da imaš pesnike in njihove izreke vedno na jeziku, ali obične in najbliže stvari življenja preziraš, gineš za ustvarjenimi idejali iu za prenapeto romantiko.

Márica.

(Pride še.)

je gologlava! . . . Prijel jo je za kamenito roko, potegnil se na njej in nadél na glavo „bele“ eno njanjinih kaloš... Zgotovivši to, vprašal jo je otrok: „Nu kaj, ali ti je prijetno? . . .“ Kip je molčal. Mirko se je razjezil. „Viš, ko sem spal, — si prišla, jokala, tožila, a sedaj molčiš, kakor bi imela polna usta vodé! Nisi pridna ti! . . . In naglo se je spustil doli.

Ko je že odhajal, si je še ogledal Oblečeni kip je zrl sedaj sè svojimi slepimi očmi črez brod v globino drevedreda, zalitega sè sinjim svtom lune... V eno nogo, to, ki je bila brez kaloše, — ga je jelo mraziti, stekel je k stopnicam, hitro odprl duri, zaloputnil je in v znanih sobah poiskal posteljo, zaspal kakor ubit, a zjutraj, ko se je zbudil, odprl oči in odrevenel od same radosti...

Kaka čudna krasota je v njega sobici! . . . Ne, nikar v sobici; kaka sobica bi bila to, ko pa nima nikjer mej! . . . Stene so se pogreznile v neko globino, strop z naslikano ptico se je vzdignil in združil z modrim nebom... Od tal ni ostalo niti one maroge, katero je naslikal on, ko je razbil steklenko olja, katero je prinesla njanja za svetilko... Mirko sam je bil ravno tako bel, kakoršna se mu je zdela boginja včera... Ali ima ona krila za plečami? Toliko da ga je objela sè svojimi kamenitimi, no zdaj mehкими kakor materinimi rokami in leti, leti ž njim daleko — daleko, v lunin svet, kjer stojé krasni srebrni gradovi, prozorni in iz samih stebrov in obokov, za katerimi se vidijo modre sence, kakor nebo... Čudne bele tice leté mimo in bliskajo na njega sè svojimi demantovimi očmi... Taki otroci, kakor on, radostno trepečejo v zraku sè svojimi belimi krili, podobnimi maminim pahalki iz nojevih peres. Zvezdice, ki so mu včera namigavale, se pójajo okolo in skrivajo ter mu kriče nekaj veselega, veselega! „Kje sva?“ vpraša oblečeno boginjo. „Tam, dete“, čuje njen srebrni glasek, kakor bi pel zvonček, — „tam, kjer nikogar ne zebe, kjer nikdo ne joče, ne toži...“ — „A kje je mama? Jaz hočem mamo! . . .“ Ona se mu v odgovor nasmeje, on jo udivljeno gleda in spozna v njej mamo... „Ali si ti stala na vrtu?“ No, ona pritiska k njegovim ustom svoja in takó veselo, prijetno je obéna in vedno še više in više se dvigata v lazur ter se zibljeta na krilih v čistem prostoru... Belo morje trepeče v globini... Njega srebrni valovi se zaganjajo v bele bregove... Beli gozdovi — goli, a v cvetji, vsi posuti ž njim, razlivajo divno vonjavo... Prijetno je otroku, takó prijetno, da, ko mu „bela mama“ pravi: „Nu, zdaj, dete, morava domov, na zemljo“, on objame njen vrat, se pritiska k njenim toplim prsim in govori: „Letiva še, samo malo še! . . .“

Ko se je zavedel, sklonilo se je nad njim obledélo, zaplakano lice materino. Za njo je stal dobri stari zdravnik, ki je imel v žepu vselej rumeni sladór za Mirka. Na drugi strani je sedel žalostni, shujšani oče.

— Mama, mama! . . . Kako lepo je tam! . . . Zakaj sva nazaj priletela? . . .

— Kje? zasepeče ona komaj slišno.

— Tam, kjer nikogar ne zebe, kjer nikdo ne plaka, kjer so vsi veseli . . .

— Dolgo si že bil tam, debelušček! smehlja se

mu stari doktor. — Tri tedne si bil bolan. Komaj smo te dobili nazaj! . . .

— Mama, a kje je ona? . . . Veš, jaz sem jo oblekel! . . .

— Vem, vem.

In lahen nasmeh zaigra na njenem lici.

In kako bi ne vedela! Zjutraj, po oni mesečni noči, je prišla otroka vročica in jel je blesti. Nikdo ni umél zakaj, dokler ni njanja segla po svojih kalošah in svoji ruti. Bog vé, koliko časa je minolo, da nikomu ni prišlo v glavo, kaj se je zgodilo, dokler ni pritekel Jurček ves bled.

— Gospa — matuška! je vpil, — na vrtu, na vrtu! . . .

— Kaj je? . . .

— Boginja naša . . . Oblečena!

Leteli so tja. Marmornata boginja, zavíta v staro njanino zimsko ruto, s kalošo na glavi, je tajinstveno upirala svoj negibni pogled v mistično globino sè snegom zasútih drevoredov . . .

Iz Dr. Dežmanovih spisov.

O lepoti in negovanji duha in srca.

(Zvršetek).

Potegovati se moramo za resno izobraženost, koja vedri duh in blaži srce. Vsaka doba življenja je ugodna takemu učenju. Tako je bil Sokrat že starec, ko se je začel učiti muzikaličnih instrumentov in Katon se je začel učiti grškega jezika z osemdesetimi leti, a nič mlajši ni bil Plutarh, ko se je jel učiti latinščine. Glasoviti Franklin je bil star že 50 let, ko se je prejel naravoslovnega preiskovanja.

O tej priliki naj izpregovorim nekoliko o knjigah v obče. Vsaka knjiga nam mora biti družabnica, dokler jo čitamo, a če jo čestokrat ogledujemo, celó prijateljica. Žalostna istina je, da marsikatera elegantna krasotica, ki bi se branila prijeti strganega, umazanega berača za roko, drži često po ves dan v roki knjigo iz katere koli sibodi posojilne knjižnice. In knjigo je čitalo že toliko in toliko ljudi in ta knjiga je po zunanosti morda grša, umazanejša od roke onega siromaka, a čtivo morebiti še grše. V naprednih narodih spoštuje vsaka ugledna gospa preveč duševne proizvode svojega naroda, da bi si jih izposojevala iz takih knjižnic. Ona si kupuje knjige, kar je velike moralne vrednosti, kajti čestita oseba se sramuje kupovati malovredne knjige ter čita le boljše in plemenitejše proizvode ter si tako s časom napravi malo a izbrano knjižnico, a po izboru teh knjig more se vsakega lahko presoditi.

Tako bode pa tudi čim dalje manj onih književnih proizvodov, o kojih ne zna kritika reči družega, nego koliko kilov tehtajo.

Ako je pa treba naobraženosti, razuma, estetično uglaženega čustva, kar se tice ukusa in pristojnosti, treba

je tudi, da ta svojstva duševne lepote imajo zunanja znamenja, koja more vsakdo razumeti. Duševna lepota se kaže v vsem vedenju, kretanju, govoru, sodbi, tenkočutnosti, spretnosti, v oduševljenju za lepoto ter v preziranju surovosti in prostote. Duševna lepota dela, da se človek oprezno ogiblje vsega, kar je surovo.

To teoretično trditev želim razjasniti s praktično primero in sicer glede jezika, koji je obično najasniji pojav duševnega življenja. Ako čujemo krasotico, koja nas je očarala s svojo divno zunanostjo, da izgovarja besede krivo naglašene, neizbrane, morda celo nelep dialekt, kojega govore kmetje v obližji in ako ona ne izgovarja teh besed povsem jasno, ampak da jih na pol „požira“ ali pre naglo izgovarja: ne čutimo li tedaj takoj nek nesklad med lepo zunanostjo in govorom? Ako govori vrhu tega ne le grdo, ampak tuli slovniški napačno, ali če z govorom kaže priprosto mišljenje, izgine nam njena zunanost kmalu izpred oči in ona krasotica ne vleče nas prav nič več.

Treba je torej paziti pri odgoji, da bo jezik v naši mladeži po izgovoru in obliki ugoden, a po vsebini, da vstreza zahtevam duševne lepote. Često se dogaja, da izraža kdo svoje misli s smehom mesto z govorom, a to samo zato, ker se ne zna izraziti, kakor zahteva duševna lepota.

Drugo nelepo svojstvo je afektacija, to je, ako se kdo hlina, da čuti in misli česar ne čuti in ne misli, ali pretirava neznatna ali priprosta stanja duše.

Z afektacijo se vedno družijo oholost, gizdavost in nedostajanje prave naobraženosti, ona se javlja na stotero načinov. Tako smo n. pr. afektirani, ako mešamo v svoj slovenski jezik francoske besede in izreke samo zato, da pokažemo, da znamo francosko, ali ako, slušajoči kakovo muzikalno produkcijo, začnemo se ob enem pogrešenem glaslu premikati nestrpno, kakor bi stali na raznji, ali če za neznatno stvar padamo v nezavest itd.

Posebne oblike afektacije so: oholost, nadutost ter koketnost. Ohol človek ne izdaja samo svoje častihlepnosti, ampak tudi svojo kratkournost; kajti človek, ki je le nekoliko dovršen, ne bo se gizdal s svojimi krepostmi zaslugami, z lepoto, umom, ne se svojimi naslovi ter ne z obleko, kamo-li s svojim rojstvom ali obiteljskim grbom! V starih alegorijah so slikali in kazali naduto oholost v podobi človeka, koji je vzdignil glavo visoko ter podprl roke, poleg sebe je pa imel našopirjenega pava in živo podobo neumnosti — puro, ali če bolje pogledamo glavo onega človeka, najdemo v sijajnem nakitu in bujnih kodrih oslovska ušesa.

Oholost in kratkournost sta pravi sestri. Nadutost je mešanica dozdevnosti in oholosti. Marksikateri gizdalin; kateri se oholi s svojim plemstvom, si domišljuje, da je boljši od drugih in ker sam nima nikakih zaslug, šopiri se s zaslugami svojih pradedov ter prezira vse, kar ni enako njegovemu rodu. Naduta lepota ne mara se prikupiti z ljubeznivimi svojstvi, ampak zahteva, da se uklanjamo k njehej lepoti.

Koketnost ni drugzega nego pretirana želja prikupiti se. Gotova svojih čarov, hoče siloma ter s prisiljeno

ljubeznjivostjo in umetnimi sredstvi ugajati drugim. Koketnost je vedno mrzka ter more le za kratek čas navdušiti prostejša čustva in priprostejšje duše.

Pravila, po kojih se imamo vesti so po priliki in v glavnih črtah sledeča:

Tudi oni, ki mislijo o Bogu po načinu nekih filozofov nazivljejo vendar z besedo: Bog to, kar je najviše, najboljšje, najmočnejše in najsvetejšje. Dolžni smo, da misel o Bogu postavimo v našem srci kolikor možno visoko. Ako čutimo, da smo otroci enega samega nebeškega očeta, ne pridemo nikdar zadovoljno v nasprotje z nagonom do dobrega, nagon, katerega nam je dal on sam a s tem odbijemo vse neprijatelje našega duševnega mira, naše prave sreče.

Poštenje spojeno s pametjo in stanovitnostjo moramo imeti vedno pri vsakem delu na umu.

Svobodna človeška volja je odsev božje vsemogčnosti v človeku, zato glejmo, da je ne opuščamo, ako je njen cilj načelno istinit, pravičen in dober.

Bodimo tolerantni, t. j. ne silimo bodisi fizično ali politično ali moralno v voljo drugzega, ampak če vidimo, da, kar on misli ali veruje, ni pravo, skušajmo mu z modrimi razlogi to dokazati ter napotiti ga na pravo pot.

Brigajmo se vedno bolj za svojo dolžnost, nego za svojo srečo. Zato delajmo z vsemi silami, da kolikor možno zadostimo svojem pozivu.

Razum in fantazija morata vedno biti v nekakem ravnovesju, ker baš v tem obstoja lepota mirne duše. Sam razum dela človeka boječega, samotarskega, hladnega, a sama fantazija dela ga pa sanjavega in strastnega. Zato je jako važno in za d šo zdravo, če se človek oprijema umetnosti ter da ne maši ušes modricam glasbe, pesništva, slikarije, kiparije, ker umetnost blaži in oživlja človeka.

Glede odgoje srca je treba dete že od najranije mladosti odgajati za ljubezen. V detetu se pa ljubezen vkorenini, ako ono opaza krog sebe, kako vlada v rodbini duh sloge, ako oče in mati živita drug za drugzega z iskrenim požrtvovanjem. Prvi čut ljubavi mora biti v detetu za stariše, isto je treba, da oče in mati vzbudita v detetu spoštovanje do sebe, ker brez spoštovanja ne more biti ljubezni. Radi tega je treba, da mati, koja je detetu bližja od očeta, vzbudi v njem to spoštovanje; zato se mu mora ona dozdevati kot neko vzvišenjše bitje.

Nejnavadnejša napaka ob negovanju otroškega srca je slepa ljubav do otroka, iz nje prihajajo vsi drugi grehi, kakor pristranost, lahkournost, oprostjenje in krivica nasproti drugim.

Mati mora torej ljubiti otroka tudi z razumom ter mora paziti, da dete ne ljubi samo nje, ampak kakor njo tudi očeta, a da se bratci in sestrice tudi ljubijo med seboj.

Prav je in mnogo pomaga, da se samostojnost razvije, če starejši otrok pazi na mlajše; ali tega se ne sme dovoliti, dokler ne skušamo njegove dobrote, pravičnosti in moralne opreznosti, da se ne vzbudi v starejšem detetu nagon za zapovedanje, a v mlajšem nagon k uporabi in mesto ljubezni bude med njima le mrznja in prepir.

Po zakonu prirode je detetu le mati prva odgojiteljica; ona mora skrbeti za njegovo duševno in telesno srečo. Oče more odgajati svoje dete še le pozneje intelektualno in moralno, ali temelj, na kojem bode oče zidal, postavlja le mati. Mati odgaja duh in dušo detetovo, a oče more to odgojeno dušo in duh poučevati. Ščim pa to doseže mati? S čistostjo svoje duše, z naobraženjem svojega duha in svojim dobrim vzgledom.

Srečen sin, kojega je rodila taka mati, blagor domovini, kojeg je Bog podel takih mater! Da, brez takih mater ni stalnih značajev, ni velikih ljudi. Dajte nam Kornelijo, Avrelijo in Atijo pa evo nam Graka, Cezara in Avgusta! Ve žene, katere je Bog blagoslovil s porodom, negujte in oplemenjajte z vsem maternim požrtvovanjem srce svojega deteta; s tem si postavite trajen spomenik svojej ljubezni in s tem izpolnite najlepše svoje dolžnosti do človeštva in do domovine.

Márica.

Zimska noč.

Kako si tiha, zimska noč,
Ko zemlja v beli plašč zavita
Počiva zmrzla — trudna vsa,
Ko log in vrt pod snegom spita.

Kako si mirna, zimska noč,
Potekaš brez viharjev ljutih,
Ne drami tebe piš in grom,
Bučanje sil prirodnih, krutih...

Kot srce ti si, zimska noč,
Ki mirno v prsih mi počiva,
Brez bojev strastij — brez želja —
O dneih preteklih, zlatih sniva.

Kristina.

Ženska emancipacija.

Spisala Danica.

Koliko se je že pisalo in govorilo baš že o ženskem vprašanji, koliko glasov se je že vzdignilo pro, in še več contra, a vendar imamo zabeležiti še prav, prav malo pozitivnega napredka, še prav malo luči v temotnem stanu ženskega življenja. Zatiranemu ženstvu se godi pač tako, kakor zatiranemu narodu: Sami se le s težka osvobojajo, a njih tlačitelji jim nečejo dati prostosti.

Izpregovoriti hočem tu nekaj besed o ženski emancipaciji — ne o onem buršikoznem duhu, ki veje dandanes v nekih — zlasti višjih krogih, po kojem se hočejo ženske znebiti tako rekoč svojega ženskega čustva. Saj pušenje, oblastno, samosvoje vedenje, nanosnik in ostrizeni lasje nikakor ne tvorijo bistev ženske emancipacije. To so le grdi izrastki na njej, kojih se poslužu-

jejo one žene in dekleta, ki hočejo biti sicer zanimive, moderne, ki pa vendar ne umejo v svoji površnosti onega blagega gibanja po svobodi, po včlovečenju hlepečega ženstva.

Polovica vsega človeštva je zatirana, teptana: ženska živi brez prava, brez slobodne volje pod možko oblastjo*).

Kako pa motivira možki svet svojo pravico do vladanja nad ženstvom? Nu, prav jednostavno s cenenimi izgovori: ker mora tako biti, ker je ženska rojena za suženjstvo, ker jo narava sama določuje za to podložno stanje, ker je vedno tako bilo itd. Da, za časa naših očetov in dedov je pač bilo prav tako, kakor dandanes, če ne še hujše. Pozabili so pa ti modri filistri posezati nekoliko dalje nazaj v predzgodovinsko dobo. In vendar so dokazali učenjaki, da je bila žena v prvotnem stanu človeške družbe svobodna, ne, še več nego svobodna, ona je bila vladarica, glava vse družbe, koji so bili vsi ostali člani podvrženi. Bili so to časi materinskega prava (Mutterrecht), (viri: Bachofen „Mutterrecht“, Morgan „Ursprung der Familie“ itd.). Ali jo je morda takrat tudi narava določila za vladanje? In vendar je bila takrat organično ista kakor danes, le razmere so bile drugačne.

Človeštvo je živelo tedaj še v velikih skupinah v mejsebojnem spolnem občevanju, takozvana obitelj krvnih sorodnikov (Blutsverwandtschaftsfamilie). In tukaj je bila žena gospodarica. Sčasoma, ko se je obitelj bolj in bolj razvijala, ko so začeli ljudje živeti paroma skupaj, je ženska izgubila svojo oblast. Nadvladala je možka moč. Mož si je prisvojil ne samo vse imetje, črede, orožje, zemljišča, nego tudi žensko, ki je postala njegova sužnja, predmet njegove pohotnosti, stroj za pomnoženje človeškega rodu.

In tako je ostalo do danes.

Ženska ima dandanes same dolžnosti, a prava nima nebenega. Ona se sme ubijati za vsakdanji kruh, sme stradati in trpeti, mora davke plačevati, — a glasu nima nobenega v javnem življenji. Ona, udovica, ima dolžnost vzgajati, oblačiti, rediti svojo deco, a podvreči se mora volji postavljenega ji varuha, tujega človeka, ki morda prav nič ne sočustvuje z ubogo obitelji, ki išče morda le svoj prid, svoj hasek v tem poslu.

In poklici, v kojih si sme služiti vsakdanji svoj kruhek, kako pohlevni, kako borni so većinoma! Takozvani „sijajni“ poklici, so rezervirani vsi možkemu spolu.

Da, govori se vedno o možkih in ženskih opravilih, kakor če bi bili sposobni oni bolj za to, te pa za ono delo. Oglejmo si stvar vendar natančneje.

Ženske so, recimo, sposobne za kuhanje.

Na kmetih si kušajo hišni gospodarji baš tako dobro, kakor gospodinje, če so le te ravno kje v „službi“ ali sploh po čem zadržane opraviti svoj domači posel. Po največjih in najimenitnejših hišah so nastavljeni večji del le možki kuharji. Zakaj to, če je kuhanje vendar ženska zadeva?

Ženske imajo nadalje posebno nadarjenost za ši-

* No, nam, ki nismo „zavezane“, ne zdi se nam tako hudo, morebiti pa je vendar le res, če Vi pišete. Op. ur.